gemeente TEYLINGEN

# Vitaal Teylingen

*Samen maken we de toekomst*

## Kadernota 2022-2025



gemeente TEYLINGEN

## Inhoud


Voorwoord ..... 3
Kadernota 2022 – 2025 in één oogopslag ..... 4
Leeswijzer ..... 6
Inleiding ..... 7

1. Prettig wonen voor iedereen ..... 9
2. Energiek en sociaal Teylingen ..... 16
3. Ondernemend en bruisend Teylingen ..... 22
4. Duurzaam denken en doen ..... 26
5. Modern bestuur, invloedrijke inwoners ..... 29
6. Algemene dekkingsmiddelen ..... 32
7. Financieel overzicht ..... 36

Bijlage 1 Begrotingsuitgangspunten ..... 40
Bijlage 2 Omgevingswet ..... 42
Bijlage 3 Ontwikkeling algemene reserve ..... 43
Bijlage 4 Lokale lasten 2021 ..... 44

# Voorwoord

Als college hebben we de afgelopen periode, samen met onze inwoners, ondernemers en verenigingen, hard gewerkt om de bestuurlijke ambities uit het collegeprogramma 'Vitaal Teylingen 2018-2022' waar te maken. We zijn trots op de resultaten die we tot nu toe geboekt hebben en werken met plezier aan de afronding van deze bestuursperiode.

We doen er alles aan om samen met onze inwoners, ondernemers en verenigingen te bouwen aan een vitale, toekomstgerichte gemeente. De bijzondere situatie rond de corona-epidemie, waarin we ons nu bevinden, hebben we met elkaar niet kunnen voorzien. Ook voor onze dorpen, onze inwoners en ondernemers en voor de gemeentelijke organisatie heeft de pandemie gevolgen.

Het coronavirus heeft ons laten zien hoe kwetsbaar we zijn als samenleving, maar ook hoe verbinding ontstaat en hoe mensen de schouders eronder zetten om elkaar te steunen. Dit laatste bevestigt ons vertrouwen in de veerkracht van onze inwoners en partners en geeft moed voor de periode die komen gaat. We doen wat binnen onze mogelijkheden ligt om ze in deze onzekere tijd te ondersteunen.

In deze bijzondere economische en sociale periode blijven we onze bestaande plannen uitvoeren. Ondanks de beperkingen hebben we in het afgelopen jaar veel kunnen doen. Een groot deel van onze ambities hebben we kunnen waarmaken. Er zijn onder andere stappen gezet op het gebied van de centrumvisie, jeugdzorg, duurzaamheid, woningbouw en ondermijning.

Hoewel de coronamaatregelen het soms uitdagend maken, zoeken we steeds manieren om inwoners en ondernemers bij onze plannen te betrekken. Ze konden weliswaar niet aanschuiven bij vergaderingen of informatieavonden, maar door online mee te praten, drukten ze toch hun stempel op keuzes.

Zo werken we als college gestaag door aan de taak die wij onszelf hebben gesteld: Teylingen een stukje mooier, duurzamer, socialer en economisch sterker te maken. Daarmee nemen we onze verantwoordelijkheid en geven we richting aan de toekomst. Zoals ook al in de inleiding aangegeven, houdt dit college rekening met de verkiezingen in 2022 door een beleidsarme kadernota op te stellen. Dat geeft ruimte aan een nieuw college om straks zijn eigen plan te trekken. Daarnaast vindt het college het niet verantwoord om, binnen de huidige onzekere financiële situatie, nieuw beleid te introduceren bovenop bestaand beleid. Het college doet slechts enkele voorstellen, waarvan het college voorziet dat deze nodig zijn om ambities te realiseren op langere termijn (denk aan woningbouw), subsidies te kunnen verkrijgen (klimaatadaptatie) of voorstellen die in de toekomst kostenbesparend zijn, zoals door nu te investeren in het Meedenkersnetwerk.

Wij willen iedereen bedanken die tijd en energie heeft gestoken in deze kadernota, naast de extra inzet die vanwege de coronacrisis werd gevraagd. Ook u als raadslid bedanken wij voor de aandacht die u besteedt aan de bestudering van de nota – en voor het meedenken over manieren waarop we onze ambities kunnen realiseren en tegelijkertijd onze financiën gezond houden.

Namens het college van B&W
Marlies Volten, wethouder financiën

# Kadernota 2022 – 2025 in één oogopslag

Deel Vooruitkijken

| (Bedragen x € 1.000; -/- = nadeel) | 2022 | 2023 | 2024 | 2025 |
|---|---|---|---|---|
| **Stand begroting 2022 - 2025** | **-1.096** | **-1.543** | **-1.776** | **-1.892** |
| *Autonome ontwikkelingen* | | | | |
| Begrotingsuitgangspunten | 574 | 707 | 626 | 1.255 |
| Actualisatie begroting | 1.069 | -201 | -401 | -409 |
| Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen | -943 | -969 | -969 | -860 |
| Begrotingswijzigingen en andere besluiten | 105 | -34 | -34 | 14 |
| *Subtotaal autonome ontwikkelingen* | *805* | *-498* | *-779* | *-1* |
| | | | | |
| **Saldo begroting voor voorstellen kadernota 2022** | **-291** | **-2.040** | **-2.554** | **-1.893** |
| | | | | |
| *Voorstellen* | | | | |
| Prettig wonen voor iedereen | -196 | -156 | -156 | -156 |
| Energiek en sociaal Teylingen | -49 | -36 | -36 | -36 |
| Ondernemend en bruisend Teylingen | -40 | -7 | -7 | -7 |
| Duurzaam denken en doen | -15 | 0 | 0 | 0 |
| Modern bestuur, invloedrijke inwoners | -54 | -54 | -54 | -54 |
| Algemene dekkingsmiddelen | 0 | 0 | 0 | 0 |
| *Subtotaal voorstellen* | *-354* | *-252* | *-252* | *-252* |
| | | | | |
| **Saldo kadernota 2022-2025** | **-645** | **-2.293** | **-2.807** | **-2.145** |

In bovenstaande tabel is de ontwikkeling van het financiele meerjarenperspectief vanaf 2022 tot en met 2025 weergegeven. We starten met het begrotingssaldo 2022-2025 vanuit de vastgestelde meerjarenbegroting 2021-2024 als uitgangspunt.

*Autonome ontwikkelingen*

Ontwikkelingen op eerder vastgesteld beleid zijn verwerkt en dit leidt tot een nieuw financieel meerjarenperspectief voor de komende jaren. Het saldo van de begroting in 2022 verbetert ten opzichte van de oorspronkelijke begroting, maar laat nog steeds een tekort zien van € 291.000.
Na 2022 loopt het tekort verder op met in 2025 een negatief saldo van € 1,9 miljoen. De jaren 2023 en 2024 hebben zelfs een groter tekort, oplopend naar € 2,6 miljoen.

*Saldo kadernota 2022-2025*

Het saldo van de kadernota 2022-2025 laat onder de streep in 2022 een tekort zien van € 645.000. Het meerjarenperspectief na 2022 laat een structureel tekort zien van circa € 2,2 miljoen, met in 2024 een dip van € 2,8 miljoen.

*Voorstellen*

In de kadernota 2022 stellen wij voor de leidraad van het kompas dat de coalitiepartijen in 2020 aan ons hebben aangeboden te gebruiken. Wij doen u slechts een beperkt aantal nieuwe voorstellen. Het college is bewust zeer terughoudend met het doen van nieuwe voorstellen. Het meerjarenperspectief laat een structureel tekort zien en de toekomst laat ook nog veel onzekerheid zien omtrent de ontwikkeling van de inkomsten vanuit de algemene uitkering. In dit perspectief doet het college alleen voorstellen die van groot belang zijn voor het behalen van de ambities in Vitaal Teylingen.

## Vitaal Teylingen: Wat hebben we gerealiseerd?

Hoever zijn we met de acties vanuit het collegewerkprogramma "Vitaal Teylingen"? In onderstaande grafieken ziet u in één oogopslag de voortgang per programma in de vorm van staafdiagrammen. Het grootste gedeelte (78%) van het collegewerkprogramma is inmiddels afgerond of opgenomen in het bestaande beleid.

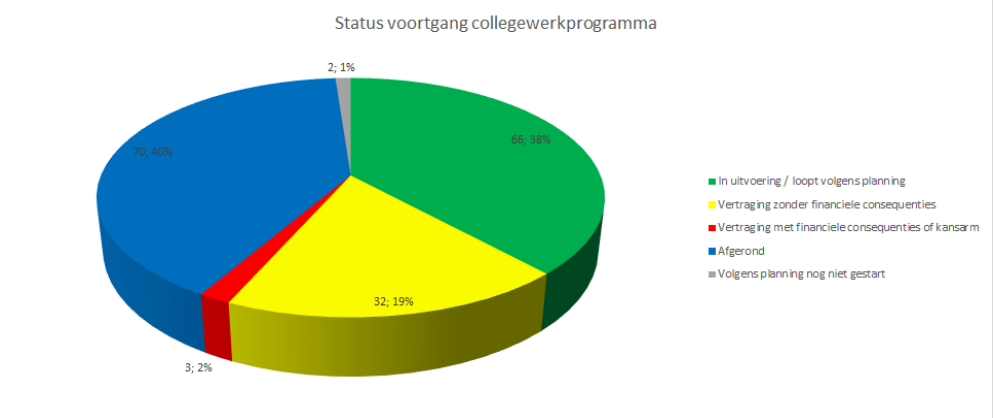


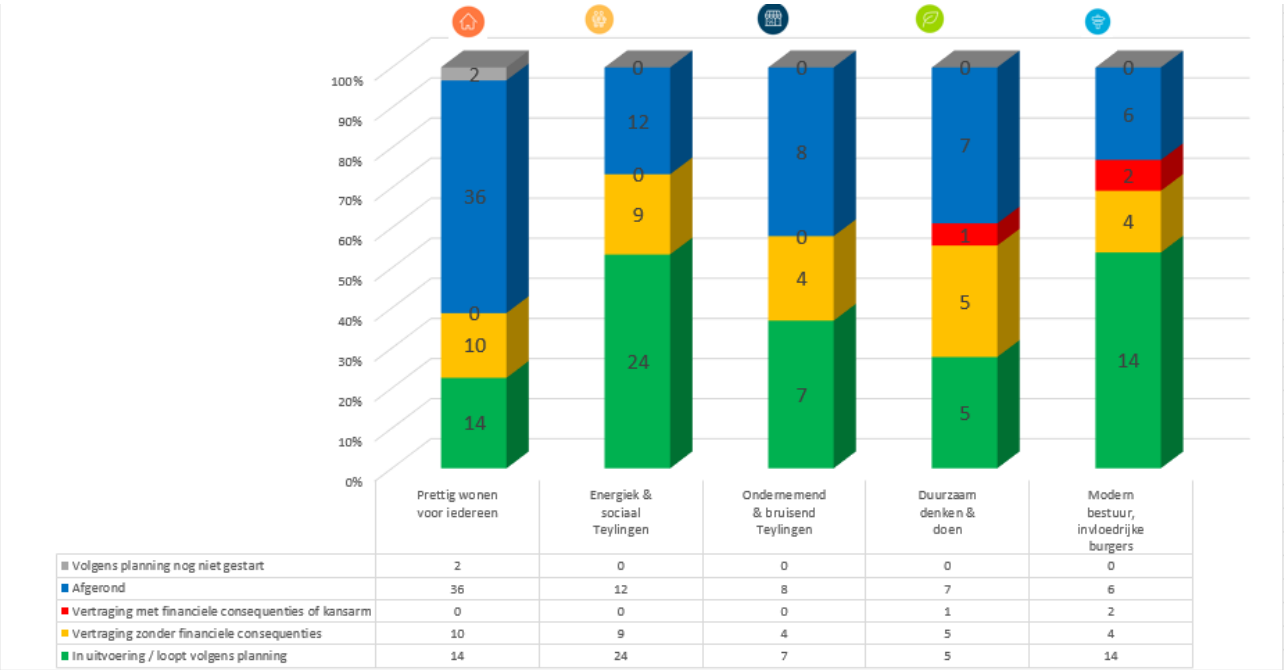


| | Prettig wonen voor iedereen | Energiek & sociaal Teylingen | Ondernemend & bruisend Teylingen | Duurzaam denken & doen | Modern bestuur, invloedrijke burgers |
|---|---|---|---|---|---|
| Volgens planning nog niet gestart | 2 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Afgerond | 36 | 12 | 8 | 7 | 6 |
| Vertraging met financiele consequenties of kansarm | 0 | 0 | 0 | 1 | 2 |
| Vertraging zonder financiele consequenties | 10 | 9 | 4 | 5 | 4 |
| In uitvoering / loopt volgens planning | 14 | 24 | 7 | 5 | 14 |

# Leeswijzer

In de kadernota presenteren wij u verschillende elementen en bouwstenen die, wat ons college betreft, betrokken en afgewogen kunnen worden bij de opstelling van de nieuwe begroting.

In hoofdstuk 1 t/m 5 lichten we de ontwikkelingen op de vijf thema's van Vitaal Teylingen' toeOok zoomen we in op de onderwerpen waarvan de uitvoering impact heeft op de financiële positie van de gemeente Teylingen.

Per hoofdstuk is gekozen voor een vaste opbouw. We beginnen met een algemene beschouwing over de belangrijkste thema's. Daarna schetsen we het financiële perspectief met de volgende onderdelen:

- Omvang bestaand programma
- Autonome ontwikkelingen
- Voorstellen
- Omvang nieuw programma

In de paragrafen daarna lichten we deze onderdelen toe.

Bij een aantal punten in de kadernota treft u nog PM-posten aan. Deze zaken zijn pas op een later moment bekend. Waar mogelijk concretiseren wij deze informatie bij de aanbieding van de begroting 2022 – 2025.

Het spoorboekje richting programmabegroting 2022 - 2025 ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

| **Datum/periode** | **Activiteit** |
|---|---|
| 28 mei 2021 | Aanbieding kadernota aan de raad en inwoners |
| Medio juni 2021 | Indien gewenst: Thema-avond kadernota |
| Medio juni 2021 | Uitkomsten meicirculaire 2021 Algemene uitkering |
| 24 juni 2021 | Besluitvorming in de raad over kadernota |
| 1 oktober 2021 | Aanbieden programmabegroting |
| Medio oktober 2021 | Uitkomsten septembercirculaire Algemene uitkering |
| Medio oktober 2021 | Bijpraten raad over de conceptbegroting |
| 4 november 2021 | Behandeling conceptbegroting in de raad |

In dit document leest u ook meer over de voortgang van de implementatie van de Omgevingswet. Alle gemeenten in Nederland staan voor de grote opgave: de Omgevingswet te implementeren voor 1 januari 2022. Wij zijn aan de slag met de voorbereiding van de implementatie in de organisatie van deze Omgevingswet. In bijlage 2 kunt u hier meer over lezen.

# Inleiding

*Kaders voor de begroting, wijzigingen en aanpassingen in de koers*

Voor u ligt de kadernota 2022-2025. Hierin brengen wij in beeld hoe de gemeente er financieel voor staat. Ook schetsen we de beleidsmatige en financiële ontwikkelingen die te zien zijn – dit alles op basis van de informatie waarover we nu beschikken. Over de inhoud van deze nota gaan we graag met u in gesprek, zowel in de commissie als in de raad.

In dit stadium zijn er nog veel keuzes te maken: als gemeenteraad kunt u beslissen waaraan u meer of minder geld wilt uitgegeven. Deze nota, de voorstellen die u eraan toevoegt en de kaders die u meegeeft, vormen het uitgangspunt voor de begroting. In oktober zal het college de begroting presenteren, uiteraard hebt u daarover als raad dan het laatste woord.

## Terugblik

Vorig voorjaar kwam Nederland door het coronavirus abrupt tot stilstand. Stap voor stap lijkt er iets meer beweging mogelijk, al is nog onduidelijk hoe de toekomst eruit gaat zien. De pandemie heeft een grote veerkracht gevraagd van onze samenleving en de economie. De gevolgen worden steeds beter zichtbaar, we weten al dat deze ook zullen doorwerken in de financiële situatie van onze gemeente.

## Vooruitblik

Ons uitgangspunt is te zorgen voor een begroting die in 2022 structureel en reëel in evenwicht is.
Met het oog op de verkiezingen in 2022 is dit een beleidsarme kadernota geworden – dat geldt straks ook voor de begroting. Op die manier bieden we ruimte aan het volgende college.
Tot aan de verkiezingen zetten wij ons in om onze plannen verder uit te voeren. Daarna zullen we alles in het werk stellen om de overgang naar een nieuw college zo soepel mogelijk te laten verlopen.

# Prettig wonen voor iedereen



# 1. Prettig wonen voor iedereen

## 1.1. Algemeen

Omgevingswet en de bestuurs- en besluitvormingscultuur
Op 1 januari 2022 wordt de Omgevingswet van kracht. Een start waar wij met elkaar al een aantal jaar naartoe werken. Een wet die impact heeft op de bestuurs- en besluitvormingscultuur. De verantwoordelijkheid verschuift naar de initiatiefnemer en de overheid krijgt een terughoudende rol in de uitvoeringspraktijk. Kaderstelling en visievorming worden meer en meer de taak van de overheid. Samenwerken en eigen verantwoordelijkheid (doen) van inwoners en bedrijven staan hierbij voorop. In de afgelopen jaren zijn we druk bezig geweest met de voorbereiding hierop en is er vaak al in de geest van de wet gewerkt. Bijvoorbeeld door de inzet van de omgevingstafels waarbij alle belanghebbenden van een initiatief om tafel zitten en met elkaar in gesprek gaan. In 2022 vormt de wet, inclusief het overgangsrecht, het wettelijk kader, hetgeen ongetwijfeld tot een aantal flinke uitdagingen zal leiden. Maar het wordt ook vooral het jaar van het toepassen en (verder) ontwikkelen van de instrumenten, het digitale stelsel en de werkprocessen.

Uitvoering centrumvisie
Als gemeente staan wij voor levendige en bedrijvige centra in de dorpen en voor winkelgebieden die levensvatbaar zijn. Om onze centra vitaal en aantrekkelijk te houden en verder te ontwikkelen, is in 2021 begonnen met de uitvoering van de centrumvisie. In 2022 loopt er een veelheid aan projecten en inspanningen zijn gericht op de inrichting van de centra en daartoe ondersteunend beleid. Dit programma is de uitwerking van de centrumvisie die in 2021 is vastgesteld.

Afstemming ruimteclaims
In 2021 is voorzien dat de Regionale Omgevingsagenda, Regionale Strategie Mobiliteit, en de Regionale Energiestrategie worden vastgesteld. Deze documenten bieden belangrijke kaders en uitgangspunten voor het opstellen van de Teylingse omgevingsvisie en de uitwerking van diverse integrale gebiedsopgaven en de uitwerking in concrete projecten. In 2022 worden de inhoudelijke contouren zichtbaar van de Teylingse omgevingsvisie. De omgevingsvisie is een verplicht instrument voor de gemeente en is een integrale langetermijnvisie voor de hele fysieke leefomgeving en haar grondgebied. Hiermee ontstaat meer zicht op de afstemming van de diverse ruimtevragen en de integratie tussen regionale en lokale opgaven, en de daarvoor benodigde samenwerking met andere partijen. Op het gebied van mobiliteit wordt begin 2022 het mobiliteitsplan inclusief het uitvoeringsprogramma vastgesteld, wat ook zal leiden tot nieuwe projecten.

Werken aan de woningbouwopgave
Zoals in het collegewerkprogramma aangegeven willen wij “Prettig wonen voor iedereen” mogelijk maken. Hiervoor is o.a. in 2020 het nieuwe woningbouwprogramma vastgesteld. De woningbehoefte is groot. De voorbereidingen voor het ontwikkelen van Nieuw Boekhorst zijn in volle gang. Daarnaast wordt hard gewerkt in de diverse woningbouwprojecten om de ontwikkeling snel en kwalitatief goed te kunnen faciliteren. Voor een aantal projecten is een beroep gedaan op de capaciteit van de Vliegende Brigade om hieraan uitwerking te kunnen geven (o.a. locatie Langeveld Sassenheim, stationslocatie Voorhout). De gemeente levert ook veel inspanningen om initiatiefnemers te faciliteren bij nieuwe initiatieven die passen in de koers die de gemeente voorstaat.

## 1.2. De financiële consequenties voor het programma

Het programma 'Prettig wonen voor iedereen' omvat een bedrag van - € 11.938.000 (saldo 2022).
De uitgaven van dit programma zijn 19% van de totale gemeentebegroting.

| Bedragen x €1.000 - = nadeel | 2022 | 2023 | 2024 | 2025 |
|---|---|---|---|---|
| **Stand meerjarenbegroting 2021 Programma Prettig wonen voor iedereen** | **-11.814** | **-11.930** | **-11.990** | **-12.090** |
| | | | | |
| ***Autonome ontwikkelingen*** | | | | |
| *1) Actualisatie begroting* | | | | |
| a. Indexatie budgetten openbare ruimte | -40 | -40 | -40 | -40 |
| b. Verhoging beheerbudget door areaaluitbreiding: Kagerzoom | | | | |
| - Onderhoud groen en oevers | -50 | -50 | -50 | -50 |
| - Vervanging voetpad | 0 | -4 | -4 | -4 |
| c. Verhoging bouwleges | 200 | | | |
| d. Omgevingsmanagement Teylingen | -126 | -126 | -126 | -126 |
| e. Actualisatie Investeringsplan | 148 | PM | PM | PM |
| f. Vervanging brug Kwekersweg en steiger Schoonoord | | | | -1 |
| g. Ongediertebestrijding | -4 | -4 | -4 | -4 |
| h. Correctie onttrekking algemene reserve voorziening onderhoud civiele kunstwerken | -192 | -192 | -192 | -192 |
| i. Uitvoering centrumvisie: | | | | |
| - Krediet centrumvisie | | -275 | -515 | -515 |
| - Dekkingsreserve centrumvisie | | 275 | 515 | 515 |
| j. Effect jaarrekening: Toerekening van uren op basis van BBV notitie | 250 | 250 | 250 | 250 |
| | | | | |
| *2) Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen* | | | | |
| k. Indexatie gemeenschappelijke regelingen | -6 | -32 | -32 | -32 |
| l. Begroting HLTsamen: | | | | |
| - Mobiliteit, kwaliteitsimpuls (incidenteel) | -61 | -61 | -61 | 0 |
| - Mobiliteit, planbeoordeling (incidenteel) | -48 | -48 | -48 | 0 |
| | | | | |
| *3) Overige ontwikkelingen* | | | | |
| m. Omgevingswet | PM | PM | PM | PM |
| **Subtotaal autonome ontwikkelingen** | **71** | **-307** | **-307** | **-199** |
| | | | | |
| ***Voorstellen*** | | | | |
| *1) Goed bereikbaar Teylingen* | | | | |
| a. Actualiseren verkeers- en parkeerstellingen en parkeerbeleid | -40 | 0 | 0 | 0 |
| b. Beleidsbeheerplan straatmeubilair | PM | PM | PM | PM |
| | | | | |
| *2) Prettig wonen voor iedereen* | | | | |
| c. Begroting HLTsamen - bestuurlijke en maatschappelijke voorstellen | | | | |
| -Grondzaken (incidenteel) | 0 | PM | PM | PM |
| | | | | |
| *3) Waarde erfgoed* | | | | |
| d. Begroting HLTsamen - bestuurlijke en maatschappelijke voorstellen | | | | |
| - Landschap (structureel) | 0 | PM | PM | PM |
| | | | | |
| *4) Veilig Teylingen* | | | | |
| e. Extra formatie Bouw en woning-toezichthouders en juridische handhaving | -156 | -156 | -156 | -156 |
| | | | | |
| *Subtotaal Voorstellen* | **-196** | **-156** | **-156** | **-156** |
| **Totaal Programma Prettig wonen voor iedereen** | **-11.938** | **-12.393** | **-12.453** | **-12.445** |

In de volgende paragrafen wordt bovenstaande tabel van een toelichting voorzien.

### 1.2.1. Autonome ontwikkelingen

*1) Actualisatie begroting*

a. Indexatie budgetten openbare ruimte (- € 40.000)

De begroting 2021 is vastgesteld in november 2020. In deze kadernota geven wij een financiële doorkijk naar het jaar 2022. Voor het jaar 2022 moeten diverse budgetten in de buitenruimte voor maaien, oeverbeheer, bomen e.d. geïndexeerd worden als gevolg van prijsstijgingen (€ 40.000).

b. Verhoging beheerbudget door uitbreiding Kagerzoom (2022: - € 50.000, vanaf 2023: - € 54.000)

Het gebied Kagerzoom en eiland Tengnagel/de Strengen zullen in de loop van 2021 worden beheerd volgens het hiervoor opgestelde beheerplan. Uitbreiding van het beheerbudget is hiervoor nodig voor het onderhoud van de oevers, bomen, gazon, hagen en graspaden (€ 50.000).

De kwaliteit van de voetpaden is slecht op Kagerzoom. Om deze op het gewenste niveau te krijgen, is een investering benodigd van € 80.000 (afschrijvingstermijn 20 jaar, € 4.000).

c. Verhoging bouwleges (2022: + € 200.000)

Op basis van de gegevens vanuit planvorming is een inschatting gemaakt van de te verwachte bouwleges in 2022. Op basis hiervan kan 2022 worden bijgesteld met € 200.000 hogere inkomsten. Deze post is alleen voor het jaar 2022 geraamd. De impact van de Omgevingswet is nog onbekend.

d. Omgevingsmanagement Teylingen (- € 126.000)

Op 15 maart 2021 is besloten om het omgevingsmanagement op bouwprojecten structureel te verlengen met een jaarlijks budget van € 125.500.

e. Actualisatie investeringsplan (+ € 148..000)

Het investeringsplan 2022-2025 is geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een verlaging van de afschrijvingen in 2022 doordat een aantal projecten/investeringen later worden opgeleverd.

f. Vervangingsinvesteringen in brug en steiger (vanaf 2026 - € 2.000)

Op basis van het beleidsbeheerplan voor civiele kunstwerken moeten de verkeersbrug Sassenheim (2025, investering € 120.000, jaarlijks afschrijvingsbedrag € 1.200) en de vissteiger Schoonoord Voorhout (2024, € 26.000, jaarlijks afschrijvingsbedrag € 867,-) vervangen worden. Deze investeringen worden in het investeringsplan opgenomen.

g. Ongediertebestrijding (- € 4.000)

De laatste jaren neemt het aantal meldingen van rattenoverlast structureel toe. Daarnaast vergt de gewijzigde regelgeving een andere inzet. Wij stellen voor om dit budget voor ongediertebestrijding met € 4.000 te verhogen.

h. Correctie onttrekking algemene reserve aan voorziening onderhoud civiele kunstwerken (bruggen en tunnels) (- € 192.000)

In de kadernota van 2019 is een jaarlijkse storting vanuit de algemene reserve ten gunste van de voorziening onderhoud van civiele kunstwerken opgenomen. Met het vaststellen van het beleidsplan voor het onderhoud van civiele kunstwerken is deze jaarlijkse onttrekking uit de algemene reserve ad € 192.000 ten onrechte opgenomen in het financiële meerjarenperspectief. Dit wordt hierbij gecorrigeerd.

i. Uitvoeren centrumvisie

De uitvoering van de centrumvisie is behandeld in de raadsvergadering van 11 maart 2021. Daar is besloten dat de kredieten in de kadernota 2022 opgenomen zullen worden. De totale investering bedraagt € 10,3 miljoen, die wordt afgeschreven in 20 jaar (inschatting).

j. Toerekening van uren op basis van BBV-notitie (+ € 250.000)
Vanuit de jaarrekening is gebleken dat meer uren kunnen worden toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en anterieure overeenkomsten. Hierbij wordt de wet- en regelgeving van de BBV (Besluit begroting en verantwoording) - notitie Materiële vaste activa gevolgd.

*2) Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen*
k. Indexatie gemeenschappelijke regelingen (2022: - € 6.000, vanaf 2023 - € 32.000)
De gemeenschappelijke regelingen hebben voor 2022 een begroting opgesteld. Daarbij is het afgesproken indexatiepercentage toegepast op basis van de Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen Hollands-Midden. De indexatie van Holland Rijnland is € 12.737 en Veiligheidsregio Hollands Midden is in 2022 € -6.739en vanaf 2023 € 19.626).

l. HLTsamen (begroting 2022): Mobiliteit kwaliteitsimpuls en planbeoordeling.
De afgelopen jaren zijn de ambities van de drie gemeenten op het gebied van mobiliteit flink gegroeid. Het uitblijven van structurele regio-overstijgende oplossingen, onder ander als gevolg van het niet doorgaan van de Duinpolderweg, evenals de woningbouw in onze gemeenten en onze buurgemeenten, vragen om intensieve deskundigheid, betrokkenheid en een kwaliteitsimpuls.

- Kwaliteitsimpuls mobiliteit (- € 61.000)
De kwaliteitsimpuls moet leiden tot een versterking en verbetering in de regionale afstemming en het realiseren van de geformuleerde strategische ambities. Dit wordt uitgevoerd via HLTsamen in de jaren 2022-2024.

- Mobiliteit planbeoordeling (- € 48.000)
Sinds medio 2019 wordt extra capaciteit ingezet voor de advisering op ruimtelijke plannen en ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit. Dit wordt jaarlijks verlengd. Het mobiliteitsplan, met een uitvoerings- en ontwikkelagenda, wordt op dit moment opgesteld voor Teylingen.
Beide voorstellen voor mobiliteit zijn incidenteel. In het laatste jaar van deze incidentele financiering zal worden bezien of, en zo ja, tot welk niveau structurele middelen nodig zijn.

*3) Overige autonome ontwikkelingen*
Omgevingswet (PM)
Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vinden er een aantal veranderingen plaats in de verantwoordelijkheden en bevoegdheden die gemeenten op het beleidsterrein bodem en ondergrond hebben. Thans zijn de provincies en een aantal grote gemeenten het bevoegd gezag bodem. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden alle gemeenten bevoegd gezag over de bodem. Verschillende provinciale bodemtaken worden overgedragen aan de gemeenten. Met de provincie werken wij in 2021 (verder) toe naar deze overdracht en wordt onderzocht welke taken en rollen bij de ODWH neergelegd (kunnen) worden. Duidelijkheid over de financiële effecten/ consequenties van de bodemtransitie wordt voor de zomer verwacht. Op het moment van het opstellen van deze kadernota is dat nog niet voldoende inzichtelijk.

### 1.2.2. Voorstellen

*1) Goed bereikbaar Teylingen*

a. Actualiseren verkeers- en parkeertellingen en parkeerbeleid (- € 40.000)

Voor 2022 staat de actualisatie van de verkeers- en parkeertellingen gepland (2-jaarlijkse activiteit), evenals het afronden van het geactualiseerde parkeerbeleid. Verkeers– en parkeertellingen geven inzicht in ruimtegebruik en bieden kansen voor woningbouw. Het huidige budget (€ 45.000) is niet toereikend, zeker niet omdat er ook altijd in een lopend jaar een aantal ad hoc onderzoekjes wordt uitgevoerd t.b.v. verkeerskundige vragen.
Er wordt gewerkt aan een mobiliteitsplan met uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda zal meer inzicht bieden in het werk en de benodigde budgetten voor de komende jaren. Ook zullen deze plannen een onderbouwing bieden van de kansen om de woningbouw verder aan te jagen in de komende jaren. Besluitvorming hieromtrent is voorzien eind 2021/ begin 2022, en daarmee te laat voor de begroting. Vandaar dat voor de kadernota een incidentele bijdrage voor 2022 gevraagd wordt.

b. Beleidsplan straatmeubilair (PM)

Om het straatmeubilair in stand te houden is schoonmaken, herstellen en vervangen noodzakelijk. Ook worden er verschillende verzoeken gedaan voor straatmeubilair, bijv. een hek, bankje of een afvalbak. In 2021 wordt een "Uitvoeringsprogramma straatmeubilair" aangeboden aan de raad. In dit plan staat hoe we omgaan met verzoeken en meldingen, waar welk straatmeubilair geplaatst wordt en welke financiering hiervoor nodig is.
In afwachting van dit uitvoeringsprogramma en besluitvorming in de raad zullen we deze mogelijke extra uitgaven verwerken in de begroting.

*2) Prettig wonen voor iedereen*

c. Bestuurlijke en maatschappelijke voorstellen HLTsamen: Grondzaken (€ -, PM)

Onder grondzaken wordt alles verstaan wat met transacties van gronden te maken heeft. Aankopen, verkopen, verhuren, huren, verpachten etc. De afgelopen jaren hebben we gezien dat het aantal verzoeken hieromtrent aanzienlijk toeneemt, bijvoorbeeld voor snippergroen en grondtransacties voor bijvoorbeeld het uitbreiden van transformatiehuisjes ten behoeve van de energietransitie. Daarnaast is er grondbeleid dat geactualiseerd moet worden als gevolg van de Omgevingswet, en verdient het grondprijzenbeleid evenals de vele anterieure overeenkomsten extra aandacht. Tenslotte speelt dat er kansen zijn om contracten te harmoniseren evenals het beheer ervan. Het aandeel voor Teylingen betreft € 54.000 (incidenteel).

Het bestuur van HLTsamen heeft dit onderwerp als aanbevelingswaardig gekwalificeerd. Dit houdt in dat het onderwerp bestuurlijk en maatschappelijk relevant is, maar dat er vanuit de gemeentebesturen (vooralsnog) geen prioriteit is gegeven.

Het college van Teylingen kiest er vooralsnog voor om deze post (€ 54.0000, 2022-2024) niet voor te stellen in de kadernota aan de raad. Dit betekent dat er minder capaciteit is om de bovengenoemde verbeterslagen en de huidige dienstverlening te verbeteren.

*3) Waarde erfgoed*

d. Bestuurlijke en maatschappelijke voorstellen HLTsamen: Landschap (€ -, PM)

Bij de vorming van HLTsamen waren erfgoed en landschappelijke kwaliteit nog geen benoemde aandachtsgebieden/ beleidsvelden. De afgelopen jaren is de aandacht voor, en de ambities op het gebied van, erfgoed in de drie gemeenten flink aangewakkerd. Zowel op het gebied van materieel erfgoed, als op het gebied van immaterieel erfgoed. Er is beleid opgesteld, er wordt additioneel beleid voorbereid, en het opgestelde beleid wordt uitgevoerd. Het beschermen en beheren van erfgoed is één van de belangen van de Omgevingswet. Ook het versterken van het landschap evenals het verbeteren van de landschappelijke inpassing vormt een toenemend belang. Tot op heden zijn de inspanningen die de afgelopen jaren in toenemende mate geleverd zijn ten koste gegaan van andere ruimtelijke werkvelden. Het is nodig een volwaardige beleidsadviseur erfgoed aan te stellen, evenals een beleidsadviseur landschap. Hiervoor is in totaal 1 extra medewerker vanaf 2022 structureel benodigd. Het aandeel Teylingen betreft € 54.000 (structureel).

Het bestuur van HLTsamen heeft dit onderwerp als aanbevelingswaardig gekwalificeerd. Dit houdt in dat het onderwerp bestuurlijk en maatschappelijk relevant is, maar dat vanuit de gemeentebesturen (vooralsnog) geen prioriteit is gegeven.

Het college van Teylingen kiest er vooralsnog voor om deze post (€ 54.0000, 2022-2024) niet voor te stellen in de kadernota aan de raad. Dit betekent dat er geen (extra) werkzaamheden in het kader van erfgoed en landschappelijke kwaliteit kunnen worden verricht.

*4) Veilig Teylingen*
f. Extra formatie bouw- en woningtoezichthouders en juridische handhaving (- € 156.000)
Er is sprake van een disbalans tussen de beschikbare formatie bouw en woning-toezichthouders (bwt) plus juridische handhaving en de hoeveelheid werk. We hebben reguliere handhavingsverzoeken, toezicht op de woningbouw, toezichtstaken en projecten zoals: Ondermijning, Arbeidsmigranten, Omgevingswet, Monumenten die arbeidsintensief zijn en steeds meer inzet vragen. Werkzaamheden zijn toegenomen en is er sprake van een verdere juridisering van de maatschappij waarbij, meer dan in het verleden, rechterlijke uitspraken nodig zijn. Dit levert meer werk op, met als gevolg dat de kwaliteit van het reguliere werk onder druk staat en de projecten vertragen.
Het huidige team voor Teylingen bestaat uit 3 fte bwt en 1,25 fte juridische handhaving. Om deze werkzaamheden tijdig te kunnen blijven uitvoeren, stellen wij voor om het team te versterken met 1 fte bwt en 0,5 fte juridische handhaving. Het college realiseert zich dat dit extra uitgaven zijn en dat daarmee het huidige financiële tekort verder oploopt. Het college meent ook dat de versterking van het team bouw- en woningtoezichthouders en juridische handhaving noodzakelijk is om haar taken goed uit te blijven voeren.

Het college wil u in overweging geven om als alternatief te kiezen voor een beperktere uitbreiding van het team. In deze variant betreft de uitbreiding 0,5 fte bwt en 0,25 fte juridische handhaving (€ 79.000). Hiermee kunnen de reguliere werkzaamheden beter worden uitgevoerd, maar inzet op de bovengenoemd projecten blijft dan beperkt.

# Energiek & sociaal

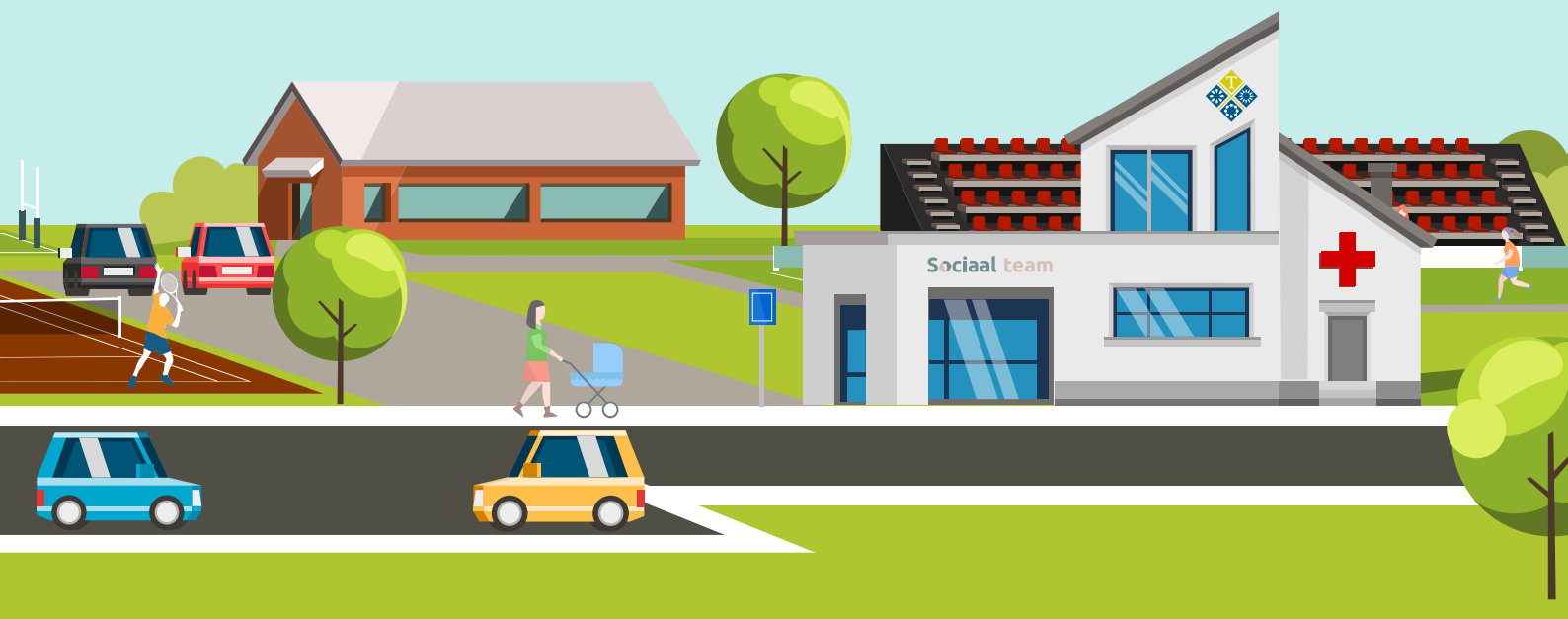

# 2. Energiek en sociaal Teylingen

## 2.1. Algemeen

De Maatschappelijke Agenda in praktijk brengen

De Maatschappelijke Agenda beschrijft onze visie en zeven opgaven voor het brede sociaal domein. Na vaststelling door de raad is dit ons anker, de bedoeling waar we steeds op teruggrijpen. Het centrale thema is te bevorderen dat iedereen, jong en oud naar vermogen kan meedoen in de samenleving. In 2022 gaan we verder met het maken van uitvoeringsplannen voor deze agenda. Dit betekent cocreatie en een integrale aanpak. We zorgen voor verbinding met de omgevingsvisie, zodat maatschappelijke opgaven (sociaal en fysiek) in samenhang worden opgepakt. Voorbeelden daarvan zijn gezondheid en wonen met zorg. Het doel te streven naar een energieke en krachtige samenleving, zoals is opgenomen in "Vitaal Teylingen", blijft hierbij het uitgangspunt.

De gevolgen van corona

Op het moment van schrijven weten we niet hoe het volgende jaar eruit zal zien. We zullen aandacht hebben voor de impact die corona heeft (gehad) op het welzijn van onze inwoners en nemen dit onderwerp mee in de opgaven die we oppakken en verder uitwerken. De opgaven en ambities uit de Maatschappelijke Agenda geven ons daarbij richting, samen met de ambities vanuit het collegewerkprogramma

Onverminderd aandacht voor jeugdhulp

Vanaf 2022 gaan de nieuwe contracten specialistische jeugdhulp in. De vier leidende principes waar we met aanbieders aan werken zijn: normaliseren, first time right (dat er direct wordt toegeleid naar de best passende zorg), samenhang met het onderwijs en een goede integrale toegang. Het doel is en blijft om goede zorg aan te bieden, maar gezien de toenemende vraag en de hiermee gepaard gaande kosten, kunnen wij verdergaande regulering van de zorg niet uitsluiten.

## 2.2. De financiële consequenties voor het programma

Het programma 'Energiek en sociaal Teylingen' omvat een bedrag van - € 32.317.000 (saldo 2022). De uitgaven van dit programma zijn 50% van de totale gemeentebegroting.

| **Bedragen x €1.000 - = nadeel** | **2022** | **2023** | **2024** | **2025** |
|---|---|---|---|---|
| **Stand meerjarenbegroting 2021 Programma Energiek en sociaal Teylingen** | **-32.318** | **-32.671** | **-32.741** | **-32.756** |
| | | | | |
| ***Autonome ontwikkelingen*** | | | | |
| *1) Actualisatie begroting* | | | | |
| a. Verwerken begroting ISD scenario's | | -491 | -491 | -491 |
| b. Hogere bijdrage BUIG | 500 | 500 | 500 | 500 |
| b. Zorgplicht rondom kunstgrasvelden | | -21 | -21 | -21 |
| c. Vervanging toplaag veld 1 HV Warmunda | | | | -8 |
| d. Uitbreiding Emmaus school o.b.v. leerlingprognoses | | -6 | -6 | -6 |
| e. Prenataal huisbezoek | PM | PM | PM | PM |
| *2) Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen en welzijnssubsidies* | | | | |
| f. Indexatie gemeenschappelijke regelingen en welzijnssubsidies | -449 | -449 | -449 | -449 |
| **Subtotaal autonome ontwikkelingen** | **51** | **-467** | **-467** | **-476** |
| | | | | |
| ***Voorstellen*** | | | | |
| *1) Energiek en sociaal Teylingen* | | | | |
| a. Uitvoeren Maatschapelijke agenda | -15 | | | |
| a. Dekking incidenteel budget Maatschappelijke agenda via algemene reserve sociaal domein | 15 | | | |
| 2) Onderwijs is de investering tot succes en persoonlijke groei | | | | |
| b. Kwaliteit van panden en en inrichting bibliotheek | PM | PM | PM | PM |
| c. Cofinanciering: Specifieke Uitkering Ventilatie in Scholen | | -6 | -6 | -6 |
| *3) Inwoners snel toegang tot de juiste hulp* | | | | |
| d. Sociale kaart Teylingen | -33 | | | |
| d. Sociale kaart Teylingen ten laste van algemene reserve deel sociaal domein | 33 | | | |
| e. Structurele inzet van een POH-jeugd GGZ | PM | PM | PM | PM |
| *4) Passende hulp en zorg voor iedereen* | | | | |
| f. Meedenkersnetwerk | -29 | -29 | -29 | -29 |
| *5) Creëren de randvoorwaarden voor sport voor iedereen* | | | | |
| g. Wijziging structuur buitensportaccommodaties | -20 | | | |
| *Subtotaal Voorstellen* | **-49** | **-36** | **-36** | **-36** |
| **Totaal Programma Energiek en sociaal Teylingen** | **-32.317** | **-33.174** | **-33.244** | **-33.267** |

In de volgende paragrafen wordt bovenstaande tabel van een toelichting voorzien.

### 2.2.1. Autonome ontwikkelingen

*1. Actualisatie begroting*

a. Verwerken begroting ISD 2022-2025, (- € 491.000)

In de begroting 2021 van Teylingen zijn de scenario's realistische begroten (1) en risicovoller begroten (2) van de ISD financieel vertaald in het meerjarenperspectief (dus ook 2022 en verder). Het scenario realistisch begroten (€ 200.000) richt zich op het realistisch ramen van de uitgaven en het risicovoller begroten (€ 291.000) betreft het niet meenemen van een extra component voor vergrijzing en de toename in het gebruik van voorzieningen door invoering van het abonnementstarief.

Echter bij de ISD is de insteek geweest om dit alleen voor het komende begrotingsjaar op te nemen en niet meerjarig. Dit om ieder jaar af te wegen of de scenario's aansluiten bij de huidige realiteit. Met deze correctie corrigeren wij de jaren 2023 t/m 2025.

Voor 2022 wordt nu opnieuw in samenwerking met de ISD de afweging gemaakt of het realistisch is om dit te verwerken of niet. Dit zal op korte termijn worden besproken in het bestuur van de ISD. Voor de kadernota lopen wij hierop vooruit en handhaven we de scenario's 1 en 2 in 2022.

b. Hogere bijdrage BUIG (+ € 500.000)

Op basis van de laatste BUIG-beschikkingen krijgen we een hogere bijdrage voor BUIG.

c. Zorgplicht rondom kunstgrasvelden (- € 21.000)

Naar aanleiding van gerechtelijke uitspraken rondom de verspreiding van rubbergranulaat in het milieu is de gemeente verplicht zich aan de zorgplicht te houden rondom kunstgrasvelden. Op dit moment heeft de gemeente Teylingen 10,5 kunstgrasvelden. Voor ieder veld geldt een zorgplicht, of het nu gaat om kurk, SBR of TPE. Alle zijn het bodemvreemde materialen, waarvan de verspreiding moet worden voorkomen. Dit kost per veld gemiddeld € 30.000 aan kantplanken en uitloopmatten. De totale investering bedraagt € 315.000.

De verdere uitwerking van deze zorgplicht is ook mede afhankelijk van de uitkomsten van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) en het beheer- en exploitatieonderzoek in 2021.

c. Vervanging toplaag veld 1 HV Warmunda (- € 8.000)

Dit is een aanvulling op een investering die in de kadernota van 2021 is opgenomen voor de afrastering en waterafvoer van het veld 1 HV Warmunda. In het meerjarenonderhoudsplan is de vervanging van de toplaag in 2025 aan de beurt. Het is logisch om dit samen te voegen als een algehele vervanging van de toplaag, afrastering en waterafvoer. Hierdoor wordt in het investeringsplan de investering van de vervanging van de toplaag vanuit 2025 een jaar vervroegd.

We zullen in 2024 pas over gaan tot vervanging als blijkt uit technische keuringen dat de baan vervangen moet worden.

d. Uitbreiding Emmaüsschool o.b.v. leerlingprognoses (- € 6.000)

Voor de Emmaüsschool in Voorhout heeft Sophia Scholen (bevoegd gezag) een aanvraag voor uitbreiding ingediend in het kader van de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Teylingen. Deze uitbreiding is noodzakelijk vanwege een prognose van stijgende leerlingaantallen.

e. Prenataal huisbezoek (PM)

Er is een wetsvoorstel gedaan om dit prenataal huisbezoek op te nemen in de Wet publieke gezondheid. Met het prenataal huisbezoek worden aanstaande ouders in kwetsbare situaties begeleid naar steviger ouderschap en naar een goede en kansrijke start voor hun kind. Dit wetsvoorstel had al besproken moeten worden in de Eerste Kamer. Door de val van het kabinet en de verkiezingen is dit nog niet gebeurd. Naar verwachting zal de ingangsdatum van de wet 1 januari 2022 zijn. Welke middelen er vanuit het Rijk komen voor de uitvoering van deze wet, zal in de september- of decembercirculaire bekend worden. In deze kadernota is de wettelijke taak voor nu nog als PM opgenomen.

*2. Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen (- € 449.000)*

De bijdragen van de gemeenschappelijke regelingen worden jaarlijks verhoogd met de indexatie op basis van de afspraken gemaakt in de Financiële Werkgroep Gemeenschappelijke Regelingen Hollands Midden (FWGRHM). In de begroting 2022 van deze gemeenschappelijke regelingen is rekening gehouden met 1,1% indexering voor materiele budgetten en 1,4% voor personele budgetten. In het onderstaande overzicht zijn de gemeenschappelijke regelingen in het sociale domein opgenomen.

| **Indexatie (x € 1.000)** | |
|---|---|
| ISD | 152 |
| Maregroep/KDB | 25 |
| RDOG Hollands Midden | 103 |
| TWO Jeugd | 116 |
| Welzijnssubsidies | 53 |
| | 449 |

### 2.2.2. Voorstellen

*1) Energiek en sociaal Teylingen*

a. Uitvoeren Maatschappelijke Agenda (- € 15.000)

In 2021 werken we aan een Maatschappelijke Agenda. Deze agenda bevat een integrale visie en zeven opgaven voor het brede sociaal domein. Het is duidelijk dat als we echt resultaten willen halen, samenwerken essentieel is. Ieder vanuit zijn eigen rol en eigen verantwoordelijkheid: inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, overheden en afdelingen van de gemeente zelf. Stap voor stap werken we aan meer cocreatie, samen bouwen, leren en weer bijstellen. Cocreatie vraagt om investeringen en middelen aan de voorkant van het proces, om achteraf rendement op te leveren. Hiervoor is een werkbudget nodig van € 15.000. Dit kan voor nu een incidenteel budget zijn. Na implementatie weten we beter wat er precies nodig is.

*2) Onderwijs is de investering tot succes en persoonlijke groei*

b. Kwaliteit van panden en inrichting bibliotheken (PM)

We willen de kwaliteit van de panden en de inrichting van de bibliotheek Voorhout/ Sassenheim verbeteren. Dit op basis van aanbevelingen uit het Probiblio-rapport: 'Bibliotheekvoorzieningen in het landelijk gebied', het BMC-rapport Behoefteonderzoek MFA Voorhout en de centrumvisie.

c. Cofinanciering: Specifieke uitkering Ventilatie in Scholen (- € 6.000)

Gemeenten kunnen voor het verbeteren van het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs een bijdrage ontvangen vanuit het Rijk. Het gaat hierbij vooral om de financiering van bouw- en installatiekosten. De rijkssubsidieregeling SUVIS (Specifieke Uitkering Ventilatie in Scholen) vereist daarbij cofinanciering van bevoegd gezag (schoolbestuur) en gemeente. Deze opgenomen investering is het gedeelte van de gemeentelijke bijdrage en past bij de eerdere beleidskeuzes die zijn gemaakt door de raad in het kader van schone lucht B.

*3) Inwoners snel toegang tot de juiste hulp*

d. Sociale kaart Teylingen (- € 33.000)

Een goed ingerichte en juist functionerende sociale kaart helpt professionals om inwoners verder te helpen naar de juiste zorg en voorzieningen, vanuit dezelfde informatiebron. Een sociale kaart draagt bij aan het verlagen van de kosten voor het sociaal domein, omdat inwoners beter geholpen kunnen worden naar voorliggende voorzieningen.
Voor de doorontwikkeling van de sociale kaart wordt nu een aanvraag gedaan van € 33.000. Dit omvat de licentiekosten, de kosten voor doorontwikkeling en de beheerkosten. Momenteel wordt een plan van aanpak gemaakt voor de sociale kaart. Dat leidt tot een beter zicht op de daadwerkelijke kosten. Het succes van een sociale kaart staat of valt met de structurele aandacht voor het onderhoud ervan. Dat vraagt de inzet van een enthousiaste partij die de sociale kaart beheert.

e. Praktijk Ondersteuner Huisarts- jeugd GGZ (PM)
Een POH-jeugd GGZ krijgt door een uitgebreidere intake een completer beeld van de hulpvraag en complexiteit van de problematiek, en is daardoor beter in staat de juiste hulp in te zetten voor de jeugdige. Soms blijkt doorverwijzing niet nodig. En als dat wel zo is, dan wordt beter verwezen naar de juiste specialistische hulp (first time right). Resultaat is laagdrempeligere hulp, betere doorverwijzingen en minder inzet van specialistische zorg. Uit de pilot blijkt dat hier wordt voorzien in een grote behoefte.
De tijdelijke inzet van de POH-jeugd GGZ (vanuit de pilot) loopt tot 1 september 2021. Aan de raad wordt in de zomer van 2021 gevraagd een besluit te nemen over het vervolg van de inzet van een POH: stoppen, of (structureel) doorgaan, en met welke omvang. De resterende maanden van 2021 moeten dan bekostigd worden, en de structurele bekostiging kan een plek krijgen in de begroting van 2022 en verder. Omdat het besluit hierover al medio 2021 genomen moet worden, én de benodigde informatie nu nog niet voorhanden is, wordt opname in de kadernota bemoeilijkt en is een PM-post opgenomen.

*4) Passende hulp en zorg voor iedereen*
f. Meedenkersnetwerk (- € 29.000)
In Teylingen willen wij het mogelijk maken dat alle inwoners toegang hebben tot gratis, onafhankelijke cliëntondersteuning. De afgelopen jaren is met financiële steun van VWS vanuit het koplopersproject naast cliëntondersteuning door professionals van MEE ook ondersteuning door vrijwilligers ontwikkeld. Dit is het Meedenkersnetwerk. Een meedenker verleent geen zorg, maar biedt een luisterend oor en helpende hand. De financiering vanuit het Rijk loopt eind 2021 af. Hiermee komt de continuïteit van het Meedenkersnetwerk in het gedrang. Wij willen onafhankelijke cliëntondersteuning structureel beschikbaar en betaalbaar houden. Bovendien is dit een wettelijke verplichting en sluit dit aan bij de preventieve gedachte van het voorkomen van extra zorg.

*5) Creëren van randvoorwaarden voor sport voor iedereen*
g. Wijziging structuur buitensportaccommodaties (- € 20.000)
In 2021 wordt er een onderzoek uitgevoerd naar het beheer en exploitatie van buitensportaccommodaties. Dit mede naar aanleiding van het verruimen van het Sportbesluit per 1 januari 2019. Daarnaast willen we kijken naar de mogelijkheid om meer sportparken openbaar te maken. Op dit moment zijn er nog 3 stichtingen waar overeenkomsten mee zijn. Deze structuur gaat veranderen. Op welke wijze is nog niet bekend, maar voor het overzetten van bijvoorbeeld recht van opstallen en het wijzigen van overeenkomsten is incidenteel budget nodig van € 20.000.

# Ondernemend en bruisend



# 3. Ondernemend en bruisend Teylingen

## 3.1. Algemeen

Ruïne van Teylingen als parel
De Ruïne van Teylingen is een icoon van onze gemeente. Ons streven is de ruïne toegankelijk en herkenbaar te houden voor inwoners en bezoekers. We zetten in op gebiedsontwikkeling waarbij het concept 'ruïnetuin' centraal staat – dit met respect voor historie en de identiteit van Teylingen als onderdeel van de Duin- en Bollenstreek. Bij het maken van afspraken over de exploitatie van het complex hebben we aandacht voor educatie en informatie en creëren we mogelijkheden voor horeca, passend bij de cultuurhistorische bestemming van dit Teylingse icoon. In 2021 wordt de marktconsultatie uitgevoerd. De verdere stappen om te komen tot een ontwikkeling door één of meerdere marktpartijen zijn afhankelijk van de resultaten'.

Uitvoering centrumvisie
In het raadsprogramma 'Vitaal Teylingen' is het opstellen van een centrumvisie als belangrijke basis voor de ontwikkeling van onze dorpscentra opgenomen. In deze visie worden de problemen, kansen en uitdagingen die in de centra (gaan) spelen integraal afgewogen.
Om de centra vitaal en aantrekkelijk te maken is in 2021 gestart met de opstart van de uitvoering. In 2022 loopt er een veelheid aan projecten en inspanningen gericht op de inrichting van de centra en daartoe ondersteunend beleid. Samenwerking met ondernemers, vastgoedeigenaren en inwoners is daarbij belangrijk. Daar wordt vol op ingezet, zodat we samen de verantwoordelijkheid kunnen nemen. In 2022 worden de structurele gevolgen van de coronacrisis voor de centra zichtbaar. Deze en andere (externe) ontwikkelingen worden meegenomen in de integrale sturing op het programma.

Toekomst van de Bollenstreek
Op het programma staat de herijking van de Intergemeentelijke Structuurvisie van de Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG) en de uitvoering van de invulling van de opgave. Daarbij is het naar onze mening onvermijdelijk in regionaal verband met elkaar het gesprek te voeren over de toekomst van de Bollenstreek en daarbinnen de toekomst van de bollenteelt. Ook kunnen we bespreken hoe dit zich verhoudt tot andere, eveneens urgente en legitieme, ruimteclaims.

Regionale Economische Agenda
De huidige Economische Agenda loopt tot eind 2021. In 2021 wordt hard gewerkt aan de evaluatie en het vormgeven van een vervolg van economische samenwerking vanaf 2022, met daarin een verdere aanscherping en doorontwikkeling.

## 3.2. De financiële consequenties voor het programma

Het programma 'Ondernemend en bruisend Teylingen' omvat een bedrag van - € 840.000 (saldo 2022). De uitgaven van dit programma zijn 2% van de totale gemeentebegroting.

| **Bedragen x €1.000 - = nadeel** | **2022** | **2023** | **2024** | **-956** |
|---|---|---|---|---|
| **Stand meerjarenbegroting 2021**<br>**Programma Ondernemend en bruisend Teylingen** | **-926** | **-956** | **-956** | **-956** |
| | | | | |
| ***Autonome ontwikkelingen*** | | | | |
| *1) Begrotingswijzigingen en andere besluiten* | | | | |
| a. Ruine van Teylingen, Teylingerlaan 13 | 115 | -24 | -24 | 24 |
| b. Amendement begroting 2021: forensenbelasting | 11 | 11 | 11 | 11 |
| **Subtotaal autonome ontwikkelingen** | **126** | **-13** | **-13** | **35** |
| | | | | |
| ***Voorstellen*** | | | | |
| *1) Voortzetting regionale economische agenda* | | | | |
| a. Economische agenda Duin- en Bollenstreek | PM | PM | PM | PM |
| *2) Jaarrond aandacht voor toerisme* | | | | |
| b. Ruïne van Teylingen: Inhuur Expertise | -40 | 0 | 0 | 0 |
| c. Toeristisch informatiepunt Nagelbrug | 0 | -7 | -7 | -7 |
| *Subtotaal Voorstellen* | **-40** | **-7** | **-7** | **-7** |
| **Totaal Programma Ondernemend en bruisend Teylingen** | **-840** | **-976** | **-976** | **-928** |

In de volgende paragrafen wordt bovenstaande tabel van een toelichting voorzien.

### 3.2.1. Autonome ontwikkelingen

*1) Begrotingswijzigingen en andere besluiten*

De begroting is gewijzigd door twee besluiten die zijn genomen door de gemeenteraad inzake de Ruïne van Teylingen, aankoop schuur Westerbeek (raadsvergadering 24 september 2020) en het amendement op de begroting 2021, forensenbelasting (raadsvergadering 5 november 2020).

### 3.2.2. Voorstellen

*1) Voortzetting regionale Economische Agenda*

a. Economische Agenda Duin- en Bollenstreek (PM)

De huidige regionaal-economische samenwerking en het uitvoeringsprogramma lopen na 2021 af. In de kadernota 2018 is destijds incidenteel budget ad € 363.000 jaarlijks beschikbaar gesteld voor de jaren 2018 t/m 2021 ten laste van de algemene reserve. Dit budget is later jaarlijks verlaagd op basis van besluitvorming over het uitvoeringsssgprogramma naar € 275.000.

In de eerste helft van 2021 wordt de regionale Economische Agenda geëvalueerd. Op basis van de evaluatie, ervaringen en aanbevelingen is het streven om te komen tot doorontwikkeling en aanscherping. In 2021 komen wij met een concreet voorstel naar uw raad. Een van de opties daarin zal het voortzetten van de Economische Agenda zijn tegen lagere uitgaven. Daarnaast is er ook nog budget over bij de Economische Agenda Duin- en Bollenstreek vanuit het verleden.

*2) Jaarrond aandacht voor toerisme*

b. Ruïne van Teylingen: Inhuur van expertise (- € 40.000)

We hebben de ambitie om de Ruïne van Teylingen als parel van Teylingen en de Duin- en Bollenstreek te ontwikkelen. We willen de ruïne en omliggende gronden jaarrond toegankelijk en herkenbaar houden voor inwoners en bezoekers. De naastgelegen grond met panden is door de gemeente aangekocht. Dit jaar wordt gestart met het aanbestedingstraject. In 2022 wordt verwacht dat in opdracht van de omgevingsdienst een aantal onderzoeken gedaan moeten worden voor de ontwikkeling van het terrein en de mogelijke ingebruikname van de bollenschuur Westerbeek. Voor het uitvoeren van de onderzoeken wordt eenmalig € 40.000, - gevraagd.

Het college vindt het van vitaal belang om aan de voorkant de juiste begeleiding en expertise in te zetten op dit project. Dit komt het resultaat en succes van het project ten goede.

c. Toeristisch informatiepunt Nagelbrug
Het perceel naast de Nagelbrug is door de provincie Zuid-Holland aangekocht van de gemeente Teylingen vanwege de aanleg van de rotonde. Op deze plek hebben een boerderij en een waaggebouwtje gestaan. De provincie zal in 2021 een deel van het perceel teruggeven aan de gemeente. Het gaat om ongeveer 300m$^2$. De gemeente maakt dan van dit deel een toeristisch informatiepunt, met een insteekhaven voor passanten. Ook komt er een display met de oude waag erin en een ontmoetingspunt voor fietsers en wandelaars.
Over het ontwerp voor de inrichting is gesproken met de omwonende en de historische vereniging. Het gevraagde budget wordt gebruikt voor de uitvoering van het ontwerp. Een groot deel van het budget is voor het plaatsen van damwanden, beschoeiing, beplanting en bestrating. De totale investering bedraagt € 145.000 en wordt gemiddeld in 20 jaar afgeschreven.

# Duurzaam denken en doen

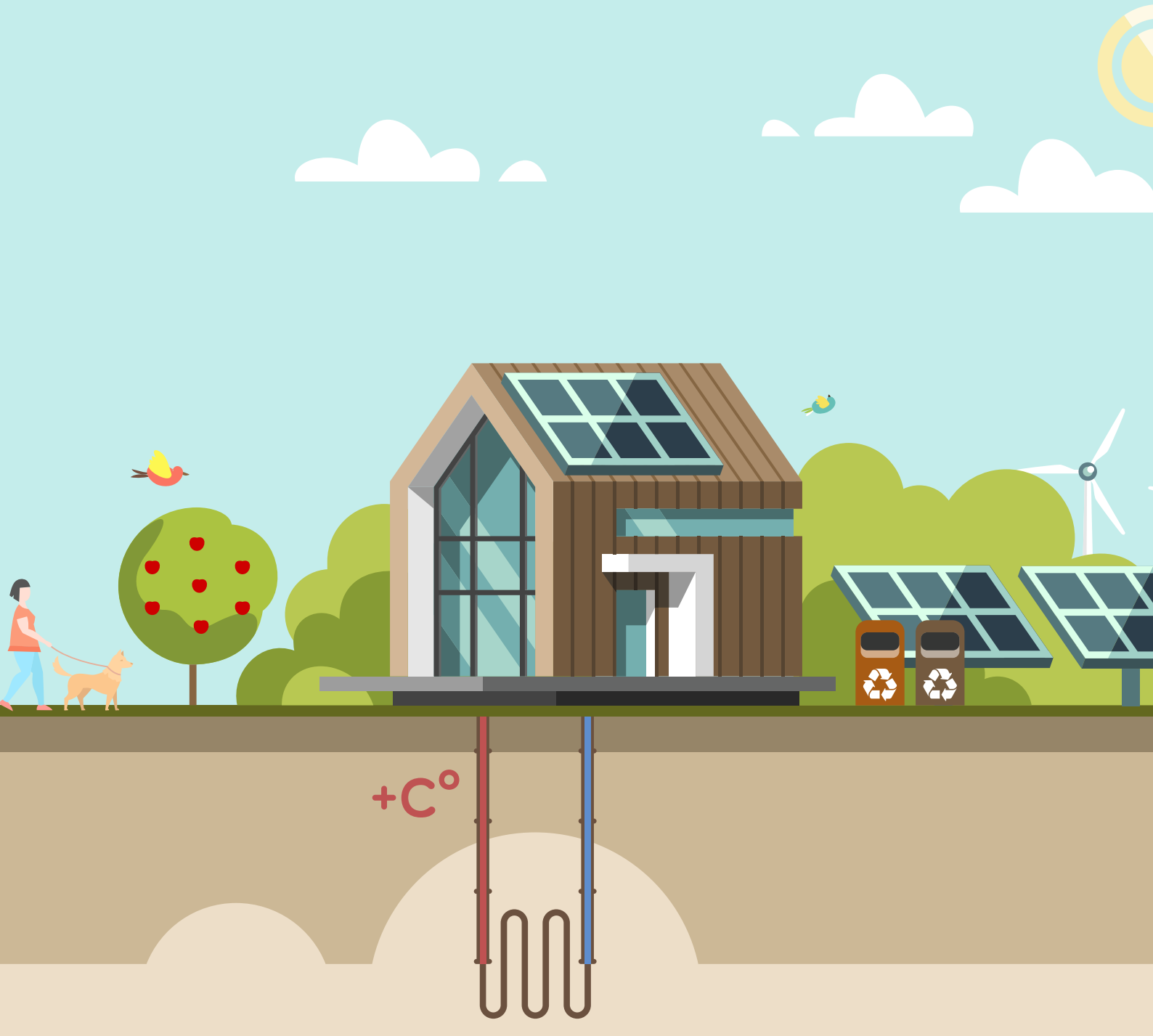

# 4. Duurzaam denken en doen

## 4.1. Algemeen

Klimaat en energietransitie
Een van de belangrijkste opgaven waar we de komende jaren voor staan, is de energietransitie. Wij zien kansen en mogelijkheden om de opgave breder op te pakken dan alleen technisch. Koppeling aan andere opgaven biedt naar onze mening kansen en mogelijkheden. Denk aan klimaatadaptatie, kwaliteit van de openbare ruimte of het sociaal domein (bijvoorbeeld in de afstemming met wijkteams: gemeenten komen met elke woning die van het gas af gaat letterlijk achter de voordeur).
Ook zijn er verbindingen te leggen met onderwijs en de arbeidsmarkt (er zijn veel mensen nodig om het werk te doen) en de betrokkenheid van wijkbewoners (door participatieprocessen en de oprichting van energiecollectieven).

In de komende periode zullen wij dan ook onderzoeken op welke wijze we verbreding kunnen zoeken bij de uitwerking van de energietransitie.
Basis hiervoor wordt in 2021 vastgelegd in de Regionale Energiestrategie, en de uitwerking daarvan binnen Teylingen met de Transitievisie Warmte en de Lokale Energiestrategie.
In 2022 wordt voorts verder uitvoering gegeven aan het plan Duurzame Ontwikkeling Teylingen 2020-2024

## 4.2. De financiële consequenties voor het programma

Het programma *'Duurzaam denken en doen'* omvat een bedrag van € 1.213.000 (saldo 2022). De uitgaven van dit programma zijn 8% van de totale gemeentebegroting.

| Bedragen x €1.000 - = nadeel | 2022 | 2023 | 2024 | 2025 |
|---|---|---|---|---|
| **Stand meerjarenbegroting 2021 Programma Duurzaam denken en doen** | **1.229** | **1.263** | **1.263** | **1.263** |
| | | | | |
| ***Autonome ontwikkelingen*** | | | | |
| *1) Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen* | | | | |
| Indexatie gemeenschappelijke regeling | -1 | -1 | -1 | -1 |
| **Subtotaal autonome ontwikkelingen** | **-1** | **-1** | **-1** | **-1** |
| | | | | |
| ***Voorstellen*** | | | | |
| *1) Benutting van duurzame energiebronnen* | | | | |
| a. Vergroenen bedrijfsterreinen | PM | 0 | 0 | 0 |
| b. Impulsregeling Klimaatadaptatieve maatregelen | -15 | 0 | 0 | 0 |
| *Subtotaal Voorstellen* | **-15** | **0** | **0** | **0** |
| **Totaal Programma Duurzaam denken en doen** | **1.213** | **1.262** | **1.262** | **1.262** |

Het positieve saldo in dit programma wordt veroorzaakt door inkomsten vanuit afvalstoffen- en rioolheffing
In de volgende paragrafen wordt bovenstaande tabel van een toelichting voorzien.

### 4.2.1. Autonome ontwikkelingen

*1) Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen*

a. Indexatie gemeenschappelijke regeling (- € 1.000)

De bijdragen van de gemeenschappelijke regelingen worden jaarlijks verhoogd met de indexatie op basis van de afspraken gemaakt in de Financiële Werkgroep Gemeenschappelijke Regelingen Hollands Midden (FWGRHM). In de begroting 2022 van deze gemeenschappelijke regelingen is rekening gehouden met 1,1% indexatie voor materiële budgetten en 1,4% voor personele budgetten. Onder dit programma is de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst west Holland opgenomen.

### 4.2.1. Voorstellen

*1) Benutting van duurzame energiebronnen*

a. Vergroenen bedrijfsterreinen (PM)

In 2020 heeft de gemeente een campagne uitgevoerd samen met IVN om bewoners bewust te maken en te verleiden hun tuinen te vergroenen. In 2022 willen wij deze campagne voortzetten voor bewustwording bij ondernemers. Huidige groenstroken van bedrijfsterreinen geven veel mogelijkheden deze meer (ecologisch)kwaliteit te geven. De ondernemers zijn zich bewust van klimaatverandering en biodiversiteitsafname, echter zoeken voorlichting en praktisch handreikingen. Hierin kan de gemeente een faciliterende rol in spelen. We zullen in eerste instantie dit vanuit bestaande budgetten bekostigen. Mocht dit niet lukken, dan komen we bij u terug in de voortgangsrapportage van 2022.

b. Impulsregeling Klimaatadaptatieve maatregelen (- € 15.000)

Per 1 januari 2021 is er vanuit de overheid een impulsregeling voor klimaatadaptatieve maatregelen beschikbaar voor de gemeente. Om van deze impulsregeling gebruik te maken moet er een maatregelenpakket worden opgesteld en bestuurlijk worden vastgesteld. In Holland Rijnland verband zal dit worden opgepakt en voor het opmaken van dit maatregelenpakket betrekken we een externe partij. Wij vragen u € 15.000 beschikbaar te stellen.

**Afval en riool**

De ontwikkelingen op het gebied van afval en riool zijn in volle gang. De komende periode zal een evaluatie plaatsvinden over deze ontwikkelingen in combinatie met de egalisatievoorziening afval. Bij de begroting zal u hierover worden geïnformeerd.

# Modern bestuur, invloedrijke inwoners



# 5. Modern bestuur, invloedrijke inwoners

## 5.1. Algemeen

### Verbinder in de regio

Teylingen wil zich positioneren als verbinder in de regio door haar centrale positie verder in te zetten.
Mede daarom werken we aan een strategische agenda.
Ook vinden we het belangrijk dat inwoners vooraf meedenken. Inwoners, verenigingen en ondernemers worden dan ook zoveel mogelijk betrokken aan de voorkant bij het maken van (nieuw) beleid. Voorbeelden hiervan zijn de centrumvisie, burgerbegroting en de herontwikkeling van het seminarie Warmond. De ontwikkeling van online meedenken is in 2020 versneld ingezet, mede door corona. Hierop blijven we ontwikkelen om onze partners op meerdere manieren te kunnen betrekken bij onze opgaves. We streven hierbij naar hybride werkvormen, waarbij fysiek – en digitaal participeren worden gecombineerd. Dit om zoveel mogelijk doelgroepen mee te laten denken, besluiten of doen.

### Nadruk op samen leven

Zoals in "Vitaal Teylingen"staat opgenomen geloven wij in het bindend en oplossend vermogen van onze inwoners, bedrijven, verenigingen en maatschappelijke organisaties. Ook in deze roerige tijd zien wij de kracht en de inzet van deze groepen om er samen uit te komen. We hebben hierbij als verbinder en onderdeel van de verschillende netwerken meegedacht, contacten gedeeld en geholpen waar mogelijk. Zo is er met behulp van de corona netwerkstrategie, pro-actief contact geweest met de verschillende netwerken en zijn mensen bij elkaar gebracht. Wij hebben meegedacht met oplossingen voor onze inwoners en ondernemers. Bijvoorbeeld in de zoektocht van sportverenigingen naar buitensportlocaties. Voor 2022 staat het contact met onze inwoners en ondernemers ook weer centraal en zullen wij hier invulling aan geven door onder andere persoonlijk contact, social media, de media en participatie.

### Participatie

Tijdens de begrotingsbehandeling 2020 heeft de raad aangegeven te stoppen met de plustaak communicatie. In deze plustaak zat ook het ontwikkelbudget voor participatie. In 2021 worden de projecten digitale participatie en bestuurlijke participatie verder opgepakt als onderdeel van een overkoepeld programma. Deze projecten maken digitaal participeren verder mogelijk en bieden handvaten voor raad, college, inwoners en organisatie bij participatieprojecten. Ook wordt er een campagne gestart richting inwoners, ondernemers en verenigingen over de manieren waarop zij kunnen meedenken en meedoen. Voor de verdere ontwikkeling of aanpassing van deze projecten is in 2022 geen geld meer beschikbaar tot het moment dat er nieuw budget beschikbaar wordt gesteld.
Participatie bij projecten, zoals bijvoorbeeld bij een (her) inrichtingsvraagstuk loopt wel door, voor zover dit valt onder het projectbudget.

### Burgerbegroting

De raad heeft tijdens de begrotingsbehandeling 2021 aangegeven dat ze de ambitie heeft om de pilot burgerbegroting in 2021 af te ronden. Samen met de gemeenteraad en inwoners van Teylingen gaan we in gesprek over wensen en verwachtingen rondom de burgerbegroting. Hier is een bedrag van € 30.000 beschikbaar voor gesteld door de raad: € 15.000 is overgeheveld vanuit het participatiebudget 2020 en de resterende € 15.000 komt uit de algemene reserve.

## 5.2. De financiële consequenties voor het programma

Het programma *'Modern bestuur, invloedrijke inwoners'* omvat een bedrag van -€ 3.424.000 (saldo 2022). De uitgaven van dit programma zijn 6% van de totale gemeentebegroting.

| **Bedragen x €1.000 - = nadeel** | **2022** | **2023** | **2024** | **2025** |
|---|---|---|---|---|
| **Stand meerjarenbegroting 2021 Programma Modern bestuur, invloedrijke inwoners** | **-3.244** | **-3.392** | **-3.596** | **-3.596** |
| | | | | |
| ***Autonome ontwikkelingen*** | | | | |
| *1) Begrotingsuitgangspunten* | | | | |
| a. Indexatie personeelslasten Teylingen | -15 | -15 | -15 | -15 |
| *2) Actualisatie begroting* | | | | |
| b. Eindheffing Werk Kosten Regeling (WKR) over onbelaste vergoedingen | -60 | -60 | -60 | -60 |
| c. Verhoging contract na aanbesteding accountant | -15 | -15 | -15 | -15 |
| d. Verhoging budget rekenkamercommissie | -21 | -21 | -21 | -21 |
| *3) Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen* | | | | |
| d. HLTsamen: Digitale participatie | -15 | -15 | -15 | -15 |
| **Subtotaal autonome ontwikkelingen** | **-126** | **-126** | **-126** | **-126** |
| | | | | |
| ***Voorstellen*** | | | | |
| 1) Begroting HLTsamen - bestuurlijke en maatschappelijke voorstellen: | | | | |
| a. Wijk- & bedrijfs- contactfunctionarissen | -54 | -54 | -54 | -54 |
| *Subtotaal Voorstellen* | **-54** | **-54** | **-54** | **-54** |
| **Totaal Programma Modern bestuur, invloedrijke inwoners** | **-3.424** | **-3.572** | **-3.776** | **-3.776** |

In de volgende paragrafen wordt bovenstaande tabel van een toelichting voorzien.

### 5.2.1. Autonome ontwikkelingen

*1) Begrotingsuitgangspunten*

a. Indexatie personeelslasten Teylingen (- € 15.000)

Bij het opstellen van de begroting wordt rekening gehouden met een aantal vaste begrotingsuitgangspunten. De inflatie personeelslasten van het personeel in Teylingen, zoals college van B&W, griffie en gemeentesecretaris, is daarin opgenomen (€ 15.000). Zie bijlage 1 voor de begrotingsuitgangspunten

*2) Overige autonome ontwikkelingen*

b. Eindheffing werkkostenregeling (WKR) over onbelaste vergoedingen (- € 60.000)

Met de vorming van HLTsamen zijn de ambtenaren in dienst gekomen van HLT en bleven alleen de collegeleden, griffie en gemeentesecretaris achter als werknemers van de gemeente. Conform de werkkostenregeling (WKR) zijn werkgevers verplicht een extra afdracht te doen over onbelaste vergoedingen, verstrekkingen en/of terbeschikkingstellingen naast het loon van deze groep werknemers en raad, genoemd de eindheffing WKR (€ 60.000). Door het lage aantal werknemers is de beschikbare vrije ruimte klein, waardoor een structureel budget om de eindheffing WKR op te vangen noodzakelijk is binnen de gemeente. Het is niet mogelijk op basis van wet- en regelgeving om deze personeelsleden van Teylingen bij HLTsamen onder te brengen.

c. Verhoging contract na aanbesteding accountant (- € 15.000)

In 2021 heeft een aanbesteding van het contract voor de accountantscontrole plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een verhoging van de kosten van € 15.000.

d. Verhoging budget rekenkamercommissie (- € 21.000)

In 2019 heeft de gemeenteraad ervoor gekozen de rekenkamercommissie verder te professionaliseren. Voor 2020 is daarvoor een budget beschikbaar gesteld van 1 euro per inwoner. Daarna heeft evaluatie plaatsgevonden door de rekenkamercommissie en in het presidium op 31 maart 2021. Er is in het presidium afgesproken om de pilot om te zetten naar een structureel budget.

Met deze verhoging wordt het structurele budget voor de rekenkamercommissie verhoogd van € 15.000 naar € 36.000.

e. Digitale participatie (- € 21.000)
Tijdens de coronacrisis is duidelijk geworden dat in toenemende mate vormen van digitale participatie nodig zijn. Dat biedt ook kansen om doelgroepen te bereiken. Daarnaast zien wij de ontwikkeling dat bepaalde doelgroepen behoefte hebben om digitaal mee te denken. Om in die toenemende behoefte te voorzien, is het noodzakelijk professionele middelen/ hardware, studiocapaciteit en dergelijke in te kopen/huren om op een kwalitatief hoogwaardige wijze digitale participatie vorm te geven. Daarnaast is het belangrijk medewerkers op te leiden om de beschikbare middelen goed in te kunnen zetten. Daarom wordt voorgesteld structureel hiervoor een budget van € 15.000 beschikbaar te stellen.

### 5.2.2. Voorstellen

*1) Begroting HLTsamen: Bestuurlijke en maatschappelijke voorstellen:*
a. Wijk- en bedrijfs- en contactfunctionarissen (- € 54.000)
Relatiebeheer (gericht op wijken, verenigingen, ondernemers, gebieden, etc.) is een relatief nieuw fenomeen voor de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen. Enigszins bekende functies (vóór de vorming van HLTsamen) zijn de functies van bedrijfscontactfunctionaris, wijkregisseur en buurtregisseur. Zij zijn de oren en ogen midden in de samenleving die snel kunnen handelen bij knelpunten en nieuwe mogelijkheden zien.
In de afgelopen jaren is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het verstevigen van deze functies.
Om de netwerken, waarin de contactfunctionaris een centrale rol vervult, en laagdrempelige toegang voor diverse doelgroepen in stand te houden, wordt een structurele bijdrage gevraagd van Teylingen van € 54.000 om de formatie uit te breiden met 0.55 fte (momenteel 1,58 fte).

# 6. Algemene dekkingsmiddelen

## 6.1. Algemeen

Algemene uitkering
De algemene uitkering, beschikbaar gesteld door het Rijk, is de grootste inkomstenbron van de gemeentelijke begroting. Teylingen ontvangt jaarlijks zo'n 47 miljoen, wat ongeveer 60% van de totale gemeentelijke inkomsten is. De algemene uitkering wordt uitgekeerd aan de hand van heel veel maatstaven. De fluctuaties in deze maatstaven en daarmee de algemene uitkering maken het lastig voor gemeenten hun inkomsten vooraf in overeenstemming te brengen met hun structurele uitgaven. Daarnaast zijn er nog een aantal ontwikkelingen gaande op het gebied van de algemene uitkering. In het onderstaande worden deze nader toegelicht.

- Herverdeling gemeentefonds
Aan gemeenten wordt vanuit het gemeentefonds een jaarlijkse bijdrage van zo'n € 30 miljard uitgekeerd. Deze zal vanaf 2023 anders worden verdeeld. De fondsbeheerders (de minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën) onderzoeken samen met gemeenten hoe het geld het best verdeeld kan worden onder de gemeenten. Onlangs is een verdeelvoorstel door het ministerie van BZK ingediend bij de Tweede Kamer. Op basis van dit advies is het effect van het herverdeelmodel voor Teylingen beperkt gebleven tot € 70.000 negatief. Dit betreft nog een voorstel en is derhalve nog niet verwerkt in het financieel meerjarenperspectief.

- Extra middelen jeugdzorg
Van 2019 tot en met 2022 is in de algemene uitkering extra geld beschikbaar gesteld voor jeugdzorg. Voor de jaren na 2022 mag de gemeente een stelpost opnemen genaamd "Uitkomsten onderzoek jeugdzorg". In Teylingen is hiervoor vanaf 2023 tot en met 2025 een stelpost opgenomen ter hoogte van € 450.000.
Dit is in overeenstemming met de richtlijnen vanuit de toezichthouder; de provincie Zuid-Holland. Voorwaarde is dat daarnaast de gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg en ggz mede gericht op beheersing van de kosten.

- Opschalingskorting
De opschalingskorting is een korting op de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Vanaf 2015 tot en met 2025 wordt de opschalingskorting gecorrigeerd op de algemene uitkering van gemeenten. De korting wordt jaarlijks verhoogd tot € 975 miljoen in 2025. De reden voor deze korting was het idee van toenmalig BZK-minister Ronald Plasterk dat gemeenten een fors bedrag kunnen besparen door op te schalen. Door te fuseren ontstaan grotere gemeenten, bij voorkeur met minimaal honderdduizend inwoners. Als je fuseert, heb je minder geld nodig. Er zijn dan minder burgemeesters nodig, minder wethouders, en minder kosten voor het gemeentelijke apparaat. In 2015 werd alvast besloten een bedrag in te houden op het budget van gemeenten.
Het kabinet besloot eind augustus 2020 om de oplopende opschalingskorting voor gemeenten in 2020 en 2021 voorlopig te schrappen. Vanaf 2022 is de opschalingskorting in de algemene uitkering wederom opgenomen
Voor Teylingen bedraagt de jaarlijkse opschalingskorting tot en met 2022 (inclusief correctie 2020 en 2021) € 480.000. Vanaf 2022 loopt de korting weer op tot in 2025 tot € 1.066.000.

- Woonplaatsbeginsel Jeugd
Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp. Omdat het vaak moeilijk is om te bepalen welke gemeente verantwoordelijk is, gaat het woonplaatsbeginsel wettelijk veranderen vanaf 1 januari 2022. Uitgangspunt in de nieuwe definitie van het woonplaatsbeginsel wordt de gemeente waar de jeugdige zijn woonadres heeft, volgens de Basisregistratie Personen (de BRP).
Deze wijziging heeft effect op de verdeling van de algemene uitkering tussen gemeenten. Momenteel wordt onderzocht samen met Holland Rijnland TWO of de uitgaven zullen dalen of stijgen. Dit betreft nog een voorstel, en is derhalve nog niet verwerkt in het financieel meerjarenperspectief.

## 6.2 De financiële consequenties

Het onderdeel 'algemene dekkingsmiddelen' omvat een bedrag € 46.663.000 (saldo 2022). De uitgaven van dit programma zijn 14% van de totale gemeentebegroting (onder de algemene dekkingsmiddelen vallen ook de uitgaven voor treasury en overhead).

| **Bedragen x €1.000 - = nadeel** | **2022** | **2023** | **2024** | **2025** |
|---|---|---|---|---|
| **Stand meerjarenbegroting 2021 Algemene dekkingsmiddelen** | **45.979** | **46.143** | **46.243** | **46.243** |
| | | | | |
| ***Autonome ontwikkelingen*** | | | | |
| *1) Begrotingsuitgangspunten* | | | | |
| a1. Algemene uitkering t/m Decembercirculaire 2020 | 612 | 677 | 634 | 1.107 |
| a2. Algemene uitkering meicirculaire 2021 | PM | PM | PM | PM |
| b. Ontwikkeling volume woningen op algemene uitkering (incl. minus uitgaven 50% areaaluitbreiding) | -74 | -5 | -47 | 75 |
| c. Ontwikkeling volume woningen OZB (incl. minus uitgaven 50% areaaluitbreiding) | -24 | -25 | -21 | 12 |
| d. Raming prijsstijgingen inkopen, inhuur en leveranties | -50 | -50 | -50 | -50 |
| e. Indexatie Belastingen en rechten | 100 | 100 | 100 | 100 |
| f. Indexatie Huren en pachten | 25 | 25 | 25 | 25 |
| *2) Actualisatie begroting* | | | | |
| g1. Hybride lening (tot mei 2022/realistisch) | 200 | 0 | 0 | 0 |
| g2. Hybride lening (mei 2022/mei 2023, waarschijnlijk) | 400 | 200 | 0 | 0 |
| h. Verhoging premie brandverzekering | -30 | -30 | -30 | -30 |
| i. Verhoging premie aansprakelijkheidsverzekering | -42 | -42 | -42 | -42 |
| j. Actualisatie meerjaren onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen | PM | PM | PM | PM |
| k. Lagere dividenduitkering Alliander (effect jaarrekening 2020) | -70 | -70 | -70 | -70 |
| *3) Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen* | | | | |
| l. Begroting HLTsamen: Loon- en prijsontwikkelingen | -256 | -256 | -256 | -256 |
| m. Formatie privacy en gegevensbescherming | -107 | -107 | -107 | -107 |
| **Subtotaal autonome ontwikkelingen** | **684** | **417** | **136** | **765** |
| | | | | |
| **Totaal Algemene dekkingsmiddelen** | **46.663** | **46.560** | **46.379** | **47.008** |

In de volgende paragraaf wordt bovenstaande tabel van een toelichting voorzien.

### 6.1.1. Autonome ontwikkelingen

*1) Begrotingsuitgangspunten*

a1. Algemene uitkering t/m decembercirculaire 2020

De berekening van de algemene uitkering is in deze kadernota gebaseerd op de decembercirculaire 2020.

a2. Algemene uitkering meicirculaire 2021

Ten tijde van het opstellen van de kadernota is de meicirculaire 2021 nog niet bekend en daarom niet meegenomen in het financiële meerjarenperspectief. Bij het beschikbaar komen van deze circulaire zal uw raad worden geïnformeerd. Bij het opstellen van de begroting 2022-2025 zal de meicirculaire worden meegenomen.

Vooraf willen we u melden dat in de meicirculaire de verdeelmaatstaf woning WOZ-waarden is opgenomen. Dit heeft veelal een negatief effect op de berekening van de algemene uitkering voor Teylingen. Hoe hoger de ontwikkeling van de gemiddelde WOZ-waarden (verdeelmaatstaf) van een gemeente, hoe lager de algemene uitkering. Het Rijk gaat er dan vanuit dat een gemeente meer mogelijkheden heeft om OZB te innen bij haar inwoners. Gezien de hoge WOZ-waarde stijgingen in Teylingen werkt deze correctie in de algemene uitkering in ons nadeel door.

b. Ontwikkeling woonvolume algemene uitkering

Sinds de begroting 2022 wordt de ontwikkeling van het woonvolume meegenomen in de berekening van de te ontvangen jaarlijkse algemene uitkering. Daartegenover wordt ook rekening gehouden met 50% uitgaven vanuit deze

ontvangsten. Volgens de laatste woningvoorraadprognose worden er in de jaren 2022 t/m 2025 minder woningen opgeleverd dan vorig jaar was begroot. Dat komt doordat de woningbouwplanning geactualiseerd is.

c. Ontwikkeling woonvolume OZB
Sinds de begroting 2022 wordt de ontwikkeling van het woonvolume meegenomen in de berekening van de jaarlijkse OZB-inkomsten. Daartegenover wordt ook rekening gehouden met 50% uitgaven. Volgens de laatste woningvoorraadprognose worden er in de jaren 2022 t/m 2025 minder woningen opgeleverd dan vorig jaar was begroot.

d. t/m f. Indexatie conform begrotingsuitgangspunten
Bij het opstellen van de begroting wordt rekening gehouden met een aantal vaste begrotingsuitgangspunten. Zie bijlage 1 voor de begrotingsuitgangspunten.

*2. Actualisatie begroting*
g1. Hybride lening (2022: + € 200.000, realistisch)
De BNG heeft de overeenkomst inzake de uitstaande hybride lening (€ 25,5 miljoen) niet opgezegd. Dit betekent dat de BNG de hybride lening met de gemeente Teylingen minimaal heeft verlengd tot mei 2022. De extra inkomsten in 2022 bedragen hierdoor € 200.000.
Gezien de economische omstandigheden en de daarmee gepaard gaande onzekerheden heeft de overheid de BNG gevraagd om meer eigen middelen aan te houden. Het voordeel van deze vorm hybride lening voor de BNG is dat dit wordt gezien als eigen middelen van de BNG en niet als vreemd vermogen.

g2. Hybride lening (2022: + € 400.000, 2023: € 200.000, waarschijnlijk)
Wij verwachten nu gezien de aanhoudende onzekere economische omstandigheden in toekomstige jaren dat de BNG de hybride lening langer zal aanhouden. In de kadernota nemen wij een prognose op van een verlenging van mei 2022 tot en met mei 2023. Dit betekent extra inkomsten in 2022 van € 400.000 en in 2023 € 200.000.
Daarnaast willen wij aangeven dat de mogelijkheid aanwezig is dat de BNG besluit ook in de jaren na mei 2023 de hybride lening te continueren.

h. + i. Verhoging premie brand- en aansprakelijkheidsverzekering (- € 30.000 en - € 42.000)
De premies voor aansprakelijkheids- en brandverzekering zijn hoger dan was begroot. Deze verhogingen liggen in lijn met landelijke ontwikkelingen.

j. Actualisatie meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen (PM)
Medio 2021 worden de meerjarenonderhoudsplannen van de gemeentelijke gebouwen geactualiseerd.
Deze plannen vormen de basis voor het vaststellen van de benodigde storting in de voorziening groot onderhoud gebouwen. De huidige onttrekkingen laten een negatief meerjarenperspectief zien. Dit betekent een verhoging van de jaarlijkse storting in de voorziening per 2022 om over voldoende middelen te beschikken om het noodzakelijke onderhoud aan onze gebouwen uit te kunnen uitvoeren.
Op basis van de uitkomsten van het meerjarenonderhoudplan zullen wij de raad in 2021 een voorstel doen.

k. Lagere dividenduitkering Alliander (- € 70.000)
In 2020 heeft Alliander een lager dividend uitgekeerd ad € 210.000.
In de begroting houden wij rekening met dividend van Alliander op basis van een 3-jaarlijks gemiddelde. Op basis hiervan passen we de begroting aan met € 70.000 nadelig.

*3) Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen*
l. Begroting HLTsamen: Indexatie door loon- en prijsontwikkelingen (- € 256.000)

De bijdragen van de gemeenschappelijke regelingen worden jaarlijks verhoogd met de indexatie op basis van de afspraken gemaakt in de Financiële Werkgroep Gemeenschappelijke Regelingen Hollands Midden (FWGRHM). In de begroting 2022 van deze gemeenschappelijke regelingen is rekening gehouden met 1,1% indexatie voor materiele budgetten en 1,4% voor personele budgetten. Onder dit programma is de gemeenschappelijke regeling HLTsamen opgenomen.

m. Formatie privacy- en gegevensbescherming (- € 107.000)
De organisatie sluit steeds meer aan op ontwikkelingen met betrekking tot data. Zo is er een programma datagedreven sturing gestart. Maar ook ondermijning pakken we serieus op en de integrale toegang tot het sociaal domein richten we anders in. Bij al deze ontwikkelingen is het noodzakelijk dat privacy- en informatiebeveiliging goed geborgd zijn. De toenemende digitalisering en vastlegging van privacygevoelige gegevens en verwerkingen daarvan maakt het meer en meer nodig dat stevig wordt geïnvesteerd in de aandacht en bewaking van gegevens en privacy. Er zijn helaas ook een aantal voorbeelden te noemen waar het digitaal inbreken op (gemeentelijke) overheidssystemen ook echt gelukt is en er een hoop schade is ontstaan. Het is van belang dat de systemen continu worden gemonitord en er aanpassingen worden gedaan om digitale inbraak te voorkomen. Pogingen van inbraak op onze systemen zijn vrijwel dagelijks aan de orde. Om de privacy en veiligheid goed te waarborgen is een uitbreiding in formatie voor privacy- en gegevensbescherming noodzakelijk. Het aandeel voor Teylingen betreft € 107.000.

# 7. Financieel overzicht

## 7.1. Financieel beeld

| Bedragen x €1.000 -= nadeel | 2022 | 2023 | 2024 | 2025 |
|---|---|---|---|---|
| **Startpunt meerjarenbegroting 2022-2024 (begroting 2021)** | **-1.096** | **-1.543** | **-1.776** | **-1.892** |
| **Prettig wonen voor iedereen** | | | | |
| **Autonome ontwikkelingen** | 71 | -307 | -307 | -199 |
| **Voorstellen** | | | | |
| *1) Goed bereikbaar Teylingen* | | | | |
| a. Actualiseren verkeers- en parkeerstellingen en parkeerbeleid | -40 | 0 | 0 | 0 |
| b. Beleidsbeheerplan straatmeubilair | PM | PM | PM | PM |
| *2) Prettig wonen voor iedereen* | | | | |
| c. Begroting HLTsamen - bestuurlijke en maatschappelijke voorstellen -Grondzaken (incidenteel) | 0 | PM | PM | PM |
| *3) Waarde erfgoed* | | | | |
| d. Begroting HLTsamen - bestuurlijke en maatschappelijke voorstellen - Landschap (structureel) | 0 | PM | PM | PM |
| *4) Veilig Teylingen* | | | | |
| e. Extra formatie Bouw en woning-toezichthouders en juridische handhaving | -156 | -156 | -156 | -156 |
| *Subtotaal Voorstellen* | -196 | -156 | -156 | -156 |
| **Totaal Prettig wonen voor iedereen** | **-124** | **-463** | **-463** | **-355** |
| **Energiek en sociaal Teylingen** | | | | |
| **Autonome ontwikkelingen** | 51 | -467 | -467 | -476 |
| **Voorstellen** | | | | |
| *1) Energiek en sociaal Teylingen* | | | | |
| a. Uitvoeren Maatschapelijke agenda | -15 | - | - | - |
| a. Dekking incidenteel budget Maatschappelijke agenda via algemene reserve sociaal domein | 15 | - | - | - |
| *2) Onderwijs is de investering tot succes en persoonlijke groei* | | | | |
| b. Kwaliteit van panden en en inrichting bibliotheek | PM | PM | PM | PM |
| c. Cofinanciering: Specifieke Uitkering Ventilatie in Scholen | - | -6 | -6 | -6 |
| *3) Inwoners snel toegang tot de juiste hulp* | | | | |
| d. Sociale kaart Teylingen | -33 | - | - | - |
| d. Sociale kaart Teylingen ten laste van algemene reserve deel sociaal domein | 33 | - | - | - |
| e. Structurele inzet van een POH-jeugd GGZ | PM | PM | PM | PM |
| *4) Passende hulp en zorg voor iedereen* | | | | |
| f. Meedenkersnetwerk | -29 | -29 | -29 | -29 |
| *5) Creëren de randvoorwaarden voor spport voor iederen* | | | | |
| g. Wijziging structuur buitensportaccommodaties | -20 | - | - | - |
| *Subtotaal Voorstellen* | -49 | -36 | -36 | -36 |
| **Totaal Programma Energiek en sociaal Teylingen** | **1** | **-503** | **-503** | **-511** |

| Ondernemend en bruisend Teylingen | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Autonome ontwikkelingen** | 126 | -13 | -13 | 35 |
| | | | | |
| **Voorstellen** | | | | |
| *1) Voortzetting regionale economische agenda* | | | | |
| a. Economische agenda Duin- en Bollenstreek | PM | PM | PM | PM |
| *2) Jaarrond aandacht voor toerisme* | | | | |
| b. Ruïne van Teylingen: Inhuur Expertise | -40 | - | - | - |
| c. Nagelbrug | - | -7 | -7 | -7 |
| *Subtotaal Voorstellen* | -40 | -7 | -7 | -7 |
| **Totaal Programma Ondernemend en bruisend Teylingen** | **86** | **-20** | **-20** | **28** |

| Duurzaam denken en doen | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Autonome ontwikkelingen** | -1 | -1 | -1 | -1 |
| | | | | |
| **Voorstellen** | | | | |
| *1) Benutting van duurzame energiebronnen* | | | | |
| a. Vergroenen bedrijfsterreinen | PM | - | - | - |
| b. Impulsregeling Klimaatadaptatieve maatregelen | -15 | - | - | - |
| *Subtotaal Voorstellen* | -15 | - | - | - |
| **Totaal Programma Duurzaam denken en doen** | **-16** | **-1** | **-1** | **-1** |

| Modern bestuur, invloedrijke inwoners | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Autonome ontwikkelingen** | -126 | -126 | -126 | -126 |
| | | | | |
| **Voorstellen** | | | | |
| *1) Begroting HLTsamen - bestuurlijke en maatschappelijke voorstellen:* | | | | |
| a. Wijk- & bedrijfs- contactfunctionarissen | -54 | -54 | -54 | -54 |
| *Subtotaal Voorstellen* | -54 | -54 | -54 | -54 |
| **Totaal Programma Modern bestuur, invloedrijke inwoners** | **-180** | **-180** | **-180** | **-180** |

| Algemene dekkingsmiddelen | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Autonome ontwikkelingen** | 684 | 417 | 136 | 765 |
| | | | | |
| **Totaal Algemene dekkingsmiddelen** | **684** | **417** | **136** | **765** |

| Totaal | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Totale Autonome ontwikkelingen** | **805** | **-498** | **-779** | **-2** |
| | | | | |
| **Totaal Voorstellen** | **-354** | **-252** | **-252** | **-252** |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Saldo meerjarenbegroting na ontwikkelingen** | **-645** | **-2.293** | **-2.807** | **-2.146** |

## 7.2 Kadernota uitwerken naar oplossingsrichtingen

*Het college stelt voor om de begroting 2022-2025 in 2022 structureel en reëel in evenwicht te laten zijn.*
Het saldo van het financiële meerjarenperspectief in de kadernota laat in 2022 een tekort zien van € 645.000 oplopend tot € 2,1 miljoen negatief in 2025. Het college wil hierbij tenminste het jaar 2022, bij de behandeling van de begroting 2022-2025, in evenwicht laten zijn. Op deze manier behouden we het repressieve toezicht vanuit de provincie Zuid-Holland. Repressief toezicht betekent dat de gemeente haar vastgestelde begroting en begrotingswijzigingen kan uitvoeren, zonder dat de provincie vooraf moet goedkeuren.
Daarnaast heeft het financiële meerjarenperspectief nog veel onzekerheden over de ontwikkeling van de algemene uitkering (extra inkomsten), maar ook de ontwikkelingen in de uitgaven van het sociale domein zijn onzeker. Het is ook onduidelijk welke financiële gevolgen de coronapandemie heeft. We willen graag met uw raad in gesprek om mogelijke oplossingsrichtingen voor 2022 en de jaren daarna te verkennen, om deze mee te geven aan een nieuw college bij coalitie-onderhandelingen.

*Het college stelt voor om het kompas te hanteren en oplossingsrichtingen op te stellen voor de begroting 2022.*
Bij de kadernota 2021 is het kompas naar een duurzaam sluitende begroting voor een Vitaal Teylingen aan de gemeenteraad en het college aangeboden. Op 28 september 2020 is de motie "Kompas begrotingsjaren 2021-2024" aangenomen in de gemeenteraad. Langs de lijnen in het kompas wil het college graag de oplossingsrichtingen verdere uitwerken.

*Wij vragen u in de raadsbehandeling van de kadernota 2022 richting te geven aan de mogelijke oplossingsrichtingen.*
We willen graag met u als raad in gesprek om mogelijke oplossingsrichtingen voor 2022 en de jaren daarna te verkennen, om in de begroting uit te werken en mee te geven aan een nieuw college in 2022.

In de volgende denklijnen wil het college de oplossingsrichtingen verder uitwerken:

A. Kompasregel ombuigingsvoorstellen: 2021 voor max. 25% dekken vanuit ombuigingsvoorstellen, vanaf 2022: in stappen verhogen tot 50%.

Teylingen heeft in de afgelopen jaren bij het opstellen van de kadernota steeds een financieel tekort laten zien. De gemeentelijke organisatie is aan de slag gegaan met ombuigingen en/of het verwerven van extra inkomsten. Dit is goed zichtbaar in de begroting van Teylingen, waarbij kan worden gezegd dat het vet steeds meer van de botten is gehaald. Technische boekhoudkundige aanpassingen in lijn met het Besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn in deze jaren verwerkt en bieden weinig soelaas meer voor toekomstige oplossingsrichtingen. We staan op het punt dat bezuinigen ook betekent dat we moeten kiezen voor minder prestaties.

Het college wil de onderstaande mogelijkheden verder onderzoeken.
- Risicovoller begroten van uitgaven en bij eventuele afwijkingen deze te melden via een tussentijdse rapportage.
- Realistischer begroten van uitgaven op basis van ervaringsgegevens.
- Beinvloedbaarheid budgetten splitsen in wettelijke en niet-wettelijke taken.
- Benchmark met vergelijkbare gemeenten.

Daarnaast zouden wij graag richting krijgen over:
- Opgave evenredig verdelen over de programma's of bepaalde programma's ontzien.
- Uitstellen van investeringen in bepaalde programma's of juist niet.

B. Kompasregel inzetten algemene reserve: 2021 voor max. 50% dekken vanuit de algemene reserve vanaf 2022: inzet algemene reserve afbouwen naar 0%.

Het college stelt voor om de incidentele voorstellen voor de jaarschijf 2022 uit de kadernota 2022 vanuit de algemene reserve te dekken.

| Incidenteel kadernota 2022 | 2022 | 2023 | 2024 | 2025 |
|---|---|---|---|---|
| **Prettig wonen voor iedereen** | | | | |
| Mobiliteit, kwaliteitsimpuls (incidenteel) | -61 | -61 | -61 | 0 |
| Mobiliteit, planbeoordeling (incidenteel) | -48 | -48 | -48 | 0 |
| Actualiseren verkeers- en parkeerstellingen en parkeerbeleid | -40 | 0 | 0 | 0 |
| **Energiek en sociaal Teylingen** | | | | |
| Wijziging structuur buitensportaccommodaties | -20 | 0 | 0 | 0 |
| **Ondernemend en bruisend Teylingen** | | | | |
| Ruïne van Teylingen: Inhuur Expertise | -40 | 0 | 0 | 0 |
| **Duurzaam denken en doen** | | | | |
| Impulsregeling Klimaatadaptatieve maatregelen | -15 | 0 | 0 | 0 |
| **Totaal** | **-224** | **-109** | **-109** | **0** |

Zie voor de stand en ontwikkeling van de algemene reserve bijlage 3.

C. Kompasregel inkomstenverhoging lokale lasten: 2021 voor max. 25% dekken vanuit verhogen inkomsten, vanaf 2022: in stappen verhogen tot 50%.

Onder deze kompasregel willen wij het risicovoller begroten van inkomsten verder onderzoeken. Op een aantal begrote inkomsten zien wij al meerdere jaren bij de jaarrekening bijvoorbeeld hogere inkomsten op BUIG, maar ook hogere bouwleges terug. Vooraf doen we onderzoek op basis van prognoses, maar achteraf wijkt de realisatie op deze posten toch wel vaak fundamenteel af. Ook is dit jaar bijv. de hybride lening aan de BNG niet opgezegd en is de verwachting opgenomen in de kadernota van een verlenging tot mei 2023 opgenomen. De mogelijkheid bestaat dat deze lening ook daarna wordt gecontinueerd.
Het is het onderzoeken waard of we bij deze posten niet meer verantwoordde risico's kunnen nemen. Dit vraagt om een gedegen onderzoek waar we bij de begroting 2022 op terugkomen.

Het college wil de OZB in principe niet verhogen in 2022. Maar het college wil wel aandacht vragen, in het geval de financiële tekorten aanhouden in een volgende collegeperiode, voor de relatief lage woonlasten in Teylingen. Uit diverse onderzoeken blijkt dat Teylingen een van de laagste woonlasten heeft in de regio en provincie. In bijlage 4 is een rapport van Coelo, Atlas lokale lasten 2021 is opgenomen. Waarbij de gemiddelde lokale woonlasten in Teylingen in 2021 de laagste zijn in Zuid-Holland.
Het huidige college geeft het volgende college mee hier aandacht voor te hebben. Hierbij kan bijvoorbeeld ook worden gedacht aan de invoering van andere vormen van belasting, zoals hondenbelasting.

# Bijlage 1 Begrotingsuitgangspunten

Jaarlijks wordt in de kadernota vastgelegd op welke wijze loon- en prijsontwikkelingen in de meerjarenbegroting worden verwerkt. Uitgangspunt is dat voor zowel de baten als de lasten in de meerjarenraming 2022-2025 het loon- en prijspeil van het begrotingsjaar 2020 wordt gehanteerd (tenzij op onderdelen andere concrete informatie voorhanden is). Daarmee wordt een meerjarenbegroting in constante prijzen opgesteld. Dit is bij veel gemeenten een gebruikelijke methodiek. De waarde daarvan is des te groter in de huidige en snel veranderende macro-economische omstandigheden waarin de voorspellende waarde voor de jaren na het begrotingsjaar afneemt.
Voor de begroting 2022 wordt voorgesteld aanvullend op het bovenstaande de volgende uitgangspunten te hanteren:

**Ontwikkeling salarislasten**
Voor loonontwikkelingen is ingaande 2022 een structurele raming van € 15.000 opgenomen. Gerekend is met een cao-stijgingspercentage per 1 januari 2022 van 1,4%.

**Prijzen 2022 voor inkopen, inhuur en leveranties**
Het gehanteerde inflatiepercentage bedraagt 1,1%. Door middel van een voorlopige raming vindt een reservering plaats voor die gevallen waarbij kan worden aangetoond dat een verhoging noodzakelijk is. Hiervoor is een raming opgenomen van € 50.000.

**Renteontwikkeling geld- en kapitaalmarkt**
De rente op de geldmarkt wordt geraamd op -0,3% en voor de kapitaalmarkt op 0,6% in 2022.

**Belastingen en retributies**
Voor belastingen en rechten wordt het inflatiepercentage aangehouden dat voortvloeit uit de CPB-publicaties; dat wil zeggen 1,1%, wat neerkomt op een stijging van € 100.000. Voor heffingen geldt dat een compensatie alleen aan de orde is, als deze binnen de grenzen van kostendekkendheid blijven. Voor de retributies geldt als uitgangspunt 100% kostendekkendheid. De belastingvoorstellen worden in een apart voorstel in de raad van december aangeboden.

**Verbonden partijen**
De verbonden partijen stellen individueel een begroting op. Voor al onze gemeenschappelijke regelingen geldt dat zij de Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen Hollands-Midden (FKGR) voor begrotingen 2022 volgen.
Voor het jaar 2022 is het percentage inflatie vastgesteld voor beloning werknemers op 1,4% en 1,1% voor netto materiele budgetten

**Nieuwe verdeling van de kostenbijdrage aan taakvelden HLTsamen 2022**
In de programmabegroting 2022 wordt een verbeterde toerekening van de kosten HLTsamen aan de taakvelden doorgevoerd. De gewijzigde toerekensystematiek kan financiële gevolgen hebben voor de gemeentelijke programmabegrotingen.

**Werkorganisatie HLTsamen**
De effecten van beleidsbeslissingen bij de vaststelling van de gemeentebegroting op de werkorganisatie HLTsamen worden als beslispunt in de programmabegroting zichtbaar gemaakt. Vervolgens zal via een begrotingswijziging in de HLTsamen begroting verwerkt.
De huidige cao voor gemeenteambtenaren liep op 1 januari 2021 af. In de begroting van HLTsamen wordt rekening gehouden met de hogere kosten conform de 'strijknorm' van de nog af te sluiten cao. Bij het opnieuw afsluiten zou dit nog kunnen afwijken.

### Gemeentefonds
De algemene uitkering uit het gemeentefonds ramen we in de kadernota op basis van de decembercirculaire en in de begroting op basis van de meicirculaire. Uitkomsten van de septembercirculaire worden verwerkt in de eerste begrotingswijziging of de eerste voortgangsrapportage.

### Lokale lasten
Het dekkingspercentage voor leges, afvalstoffenheffing en rioolrecht is maximaal 100% op begrotingsbasis. Overschotten of tekorten bij de afvalstoffenheffing en rioolrecht worden bij de jaarrekening verrekend met de egalisatiereserve.

### Einddatum verwerken raadsbesluiten begroting
De raadsbesluiten tot en met 1 mei 2021 worden opgenomen in de begroting 2022-2025.

### Aantal woonruimten en inwoners
Uitgangspunt bij het opstellen van de woning- en inwonersprognose is dat voor nieuwbouw wordt gerekend met gemiddeld twee inwoners per woning. Dit aantal is gebaseerd op de huidige gemiddelde woningbezetting. In dit gemiddelde is reeds rekening gehouden met het geboorte- en vestigingsoverschot.

| Prognose Woningvoorraad | 2022 | 2023 | 2024 | 2025 |
|---|---|---|---|---|
| Woningvoorraad per 1/1 | 16.350 | 16.682 | 16.827 | 17.164 |
| Mutatie woningen | 332 | 145 | 337 | 320 |
| Woningvoorraad per 31/12 | 16.682 | 16.827 | 17.164 | 17.484 |

| Prognose Inwoners | 2022 | 2023 | 2024 | 2025 |
|---|---|---|---|---|
| Aantal inwoners per 1/1 | 38.039 | 38.703 | 38.993 | 40.307 |
| Mutatie inwoners | 664 | 290 | 674 | 640 |
| Aantal inwoners per 31/12 | 38.703 | 38.993 | 39.667 | 40.307 |

# Bijlage 2 Omgevingswet

Het huidige uitgangspunt is dat per 1 januari 2022 de Omgevingswet in werking zal treden.

Structurele en incidentele kosten
In samenwerking met de VNG werkt de HLTsamen organisatie aan een financieel rekenmodel om de structurele en incidentele kosten van de Omgevingswet in beeld te krijgen voor de komende jaren. Een deel van de structurele kosten is afhankelijk van de ambities die worden opgenomen in de Omgevingswet en instrumenten zoals de omgevingsvisie, programma of omgevingsplan. Voor de overige (incidentele en structurele) kosten die vooral voortvloeien uit de verandering van de processen en de cultuur, het zogenaamde "Anders Werken" zal het model een indicatie geven die verwerkt kan worden in de reguliere P&C-cyclus. De kosten voor de digitalisering zijn in eerdere begrotingen opgenomen en geborgd. Voor het jaar 2021 zijn de implementatiekosten opgenomen in een actualisatiebrief begroting 2021. Overigens staat de invoeringsdatum van de Omgevingswet opnieuw landelijk ter discussie.

Nieuwe Processen
Denk hierbij aan het evalueren en beheren van de kerninstrumenten zoals de nieuwe omgevingsvisies en plannen (hoe vaak worden deze geactualiseerd), maar ook aan de inrichting van een integrale beleidscyclus, waarbij specifiek aandacht is voor borging van de inhoud van het beleid en de uitvoering op het gebied van vergunningverlening en handhaving. Monitoring en meer datagedreven werken spelen hierbij een belangrijke rol. Ook het werken met “toepasbare regels” ten behoeve van het digitale vergunningverleningssysteem is een belangrijk nieuw werkproces. De juridische regels van het omgevingsplan moeten als het ware worden vertaald naar een digitale vragenboom, maar moeten daarna ook worden beheerd en onderhouden. En, hoewel al geïmplementeerd in 2021, zullen ook de werkprocessen aan de omgevingstafel (ten behoeve van een snelle en integrale vergunningverlening) nog verder moeten worden uitgewerkt en aangescherpt.

Nieuwe taken
Vanuit de Omgevingswet krijgen we diverse nieuwe taken en bevoegdheden als lokale overheid. Die krijgen we deels in de vorm van de zogenaamde bruidsschat van het Rijk. Het gaat om circa 600 regels die betrekking hebben op een grote diversiteit aan onderwerpen, zoals horeca, detailhandel, recreatie, lozingen, emissies van geluid, geur en trillingen door bedrijven en bouwen.
Het Rijk zorgt er met het Invoeringsbesluit voor dat deze regels automatisch in het tijdelijke omgevingsplan komen. Vervolgens moeten de gemeenten aan de slag om voor 2029 al deze regels lokaal af te stemmen en op te nemen in het definitieve omgevingsplan (en er ook weer een toepasbare regel van te maken).

Volgens de nieuwe Omgevingswet komt het bevoegd gezag voor bodem te liggen bij de gemeenten. Voor wat betreft bodem zullen er nog diverse bestuurlijke keuzes gemaakt moeten worden. Zoals het al dan niet opnemen van eventuele risico’s in de risicoparagraaf van de planning & control cycli en het al dan niet heffen van leges voor milieutaken. Ook moet er nog een officieel besluit worden genomen wie (HLTsamen of de ODWH) de uitvoering van de bodemtaken namens de gemeente gaat doen.
Op dit moment is de ODWH samen met andere omgevingsdiensten en de provincie druk bezig de bodemvraagstukken rond de omgevingsplannen uit te werken. Deze informatie zullen zij zo snel mogelijk delen met de gemeenten.

Extra rijksbijdrage
Ook zijn de gemeenten via de VNG nog in overleg over de implementatiekosten en een bijdrage vanuit het Rijk. Pas in de loop van 2021 wordt bekend welke financiële consequenties dit heeft voor de begroting 2022.

# Bijlage 3 Ontwikkeling algemene reserve

Bedragen x 1.000

| | | 2021 | 2022 | 2023 | 2024 | 2025 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Stand algemene reserve per 1/1** | | **€ 61.986** | **€ 42.452** | **€ 41.906** | **€ 41.696** | **€ 41.590** |
| *(exclusief dekkingsreserve)* | | | | | | |
| | | | | | | |
| ***Eerder besloten door de raad:*** | | | | | | |
| *Begroting 2021:* | | | | | | |
| Huisvesting voor bijzondere doelgroepen | | -€ 70 | | | | |
| Actualiseren verkeers- en vervoersbeleid | | -€ 75 | | | | |
| Verkeersadvies | | -€ 50 | | | | |
| Onderzoek onderhoud geluidsscherm en wallen | | € 18 | | | | |
| Legalisatieonderzoeken | | -€ 20 | -€ 20 | | | |
| Woningbehoefteonderzoek Woon | | -€ 7 | | | | |
| Omgevingsvisie en MER | | -€ 40 | | | | |
| Handhaving buitengebied | | -€ 92 | -€ 92 | | | |
| Pilot ondermijning | | -€ 48 | | | | |
| Praktijkondersteuner | | -€ 29 | | | | |
| Bewegingsvriendelijke openbare ruimte | | -€ 25 | | | | |
| Projectkosten integrale toegang | | -€ 16 | | | | |
| Zorg- en veiligheidstafels | | -€ 19 | | | | |
| Integrale verordeningen sociaal domein | | -€ 25 | | | | |
| Aanlegsteiger bij Nagelbrug Teylingen | | -€ 30 | | | | |
| Uitvoeringsagenda verblijfsrecreatie | | -€ 30 | -€ 30 | | | |
| Ruine van Teylingen: Inhuur expertise | | -€ 60 | | | | |
| Opstellen uitvoeringsprorgamma Deltaplan | | -€ 20 | | | | |
| Uitvoeringsprogramma integraal | | -€ 20 | | | | |
| Datagedreven sturing | | -€ 208 | -€ 208 | -€ 104 | | |
| Noordelijke Randweg (naar dekkingsreserve) | | -€ 5.000 | | | | |
| | | | | | | |
| *Overige besluiten sinds begroting 2021:* | | | | | | |
| Centrumvisie (voor een deel naar dekkingsreserve) | | -€ 12.010 | -€ 196 | -€ 106 | -€ 106 | |
| Afronding ondernemersfonds | | -€ 83 | | | | |
| Sociale Kaart | | -€ 12 | | | | |
| | | | | | | |
| ***Nog te besluiten door de raad:*** | | | | | | |
| *Jaarrekening 2020:* | | | | | | |
| Resultaat 2020 | | € 554 | | | | |
| Voorgestelde overhevelingen in jaarrekening | | -€ 1.454 | | | | |
| Beschikbaar houden steunfonds maatschappelijke organisaties (overheveling) | | -€ 582 | | | | |
| | | | | | | |
| *Kadernota 2022:* | | | | | | |
| Algemene reserve deel sociaal domein: | | | | | | |
| Maatschappelijke agenda | | -€ 15 | | | | |
| Sociale kaart Teylingen | | -€ 33 | | | | |
| | | | | | | |
| *1e voortgangsrapportage 2021:* | | | | | | |
| Algemene reserve deel sociaal domein: | | | | | | |
| Van maatwerk naar algemeen | | -€ 26 | | | | |
| Sociale kaart | | -€ 7 | | | | |
| | | | | | | |
| **Stand algemene reserve per 31/12** | | **€ 42.452** | **€ 41.906** | **€ 41.696** | **€ 41.590** | **€ 41.590** |

# Bijlage 4 Lokale lasten 2021

In de onderstaande figuur is een overzicht opgenomen van de woonlasten per gemeente in Zuid-Holland. Dit komt uit het rapport van COELO, Atlas van de lokale lasten 2021. COELO is het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de lagere Overheden. Ieder jaar doen zij onderzoek naar de ontwikkeling van de lokale lasten in Nederland, zo ook in 2021.

De tabel is opgedeeld in twee elementen/delen. In het bovenste deel van de tabel is de mutatie woonlasten per gemeente opgenomen. En het onderste deel van de tabel Is de hoogte van de woonlasten 2021 opgenomen per gemeente.

*Deel II – Woonlasten €*
In dit deel van tabel is ieder balkje een gemeente en dit balkje is opgesplitst in het bedrag dat gemiddeld wordt betaald voor onroerendzaakbelasting, rioolhefing en afvalstoffenheffing. De doorgetrokken rode lijn geeft in beide onderdelen het landelijk gemiddelde weer, de gestippelde rode lijn het provinciale gemiddelde. Zichtbaar is in de tabel dat deze rode lijnen in lijn liggen met elkaar.
Opvallend is de eerste plek van Teylingen in dit onderste deel van de grafiek. In de benchmark van gemeenten in de provincie Zuid-Holland zijn de totale gemiddelde woonlasten binnen Teylingen de laagste van de provincie.

*Deel I – Mutatie woonlasten*
De mutatie van de woonlasten van 2020 ten opzichte van 2021 laat voor Teylingen een daling zien van lasten. Dit wordt enerzijds verklaard door een lagere afvalstoffenheffing. Maar COELO heeft ook een onjuiste verrekening van de heffingskorting in 2020 gehanteerd. In dit deel van de tabel wordt dit alleen zichtbaar, omdat het 2020 betreft.
Dit is besproken met COELO, maar heeft in 2020 niet geleid tot een aanpassing in hun cijfers.

gemeente
TEYLINGEN

**Figuur 24** **Benchmark woonlasten Zuid-Holland**

